

ეკონომიკისა და
მდგრადი განვითარების
სამინისტრო

საქართველოს ციფრული ეკონომიკისა და საინფორმაციო
საზოგადოების განვითარების 2025 - 2030 წლების
სტრატეგიის განხორციელების 2025-2027 წლების
სამოქმედო გეგმის შესრულების 2025 წლის ექვსი თვის
ანგარიში
2025 წლის იანვარი-ივნისი

აგვისტო, 2025 წელი

სარჩევი

მოკლე შეჯამება.....	2
შესავალი.....	5
ზოგადი პროგრესი.....	7
პრიორიტეტი 1: ფართოზოლოვანი ციფრული კავშირის განვითარება.....	7
მიზანი 1: ციფრული უთანასწორობის დაძლევა.....	7
ამოცანა 1.1: ციფრული სატელეკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურის განვითარება და გაციფრულების ხელშემწყობი გარემოს ჩამოყალიბება.....	8
ამოცანა 1.2: საქართველოში ციფრული და მაღალი ტექნოლოგიების წარმოების ხელშეწყობა.....	14
პრიორიტეტი 2: ციფრული სერვისების და სანდო ინფრასტრუქტურის განვითარება.....	15
მიზანი 2: ციფრული საჯარო სერვისების გაუმჯობესება.....	15
ამოცანა 2.1: ციფრული მმართველობის ძირითადი ხელშემწყობი მექანიზმების გაძლიერება.....	15
ამოცანა 2.2: ღია მონაცემების და დიდი მონაცემების შეგროვების, დამუშავების, გაზიარების და გაცვლის პრაქტიკის დახვეწა.....	18
პრიორიტეტი 3: ციფრული მეწარმეობა, საწარმოების ციფრული ტრანსფორმაციის ხელშეწყობა და ინოვაციების განვითარება.....	18
მიზანი 3: ბიზნესების გაციფრულების ხელშეწყობა.....	18
ამოცანა 3.1: ბიზნესების და IT კომპანიებისთვის ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება.....	18
ამოცანა 3.2: სანდო და უსაფრთხო ხელოვნური ინტელექტის (AI) სერვისების განვითარების ხელშეწყობა.....	20
პრიორიტეტი 4: ციფრული ფინანსური სერვისების განვითარება.....	21
მიზანი 4: ციფრული ფინანსური სერვისების ბაზრის განვითარების ხელშეწყობა.....	21
ამოცანა 4.1: ციფრული ფინანსური სერვისების ბაზარზე კონკურენციის ხელშეწყობა.....	21
ამოცანა 4.2: ფინანსური ტექნოლოგიების მიმართულებით ინოვაციების განვითარების ხელშეწყობა.....	23
პრიორიტეტი 5: ციფრული უნარების და ინკლუზიის განვითარება.....	24
მიზანი 5: ციფრული განათლების, ციფრული წიგნიერებისა და ინკლუზიის განვითარების ხელშეწყობა.....	24
ამოცანა 5.1: საგანმანათლებლო რესურსების განვითარება და ციფრული უნარებისა და ინკლუზიის გაძლიერება.....	24
გამოწვევები და რეკომენდაციები.....	29
დანართი - კონსოლიდირებული სტატუს ანგარიში.....	30

მოკლე შეჯამება

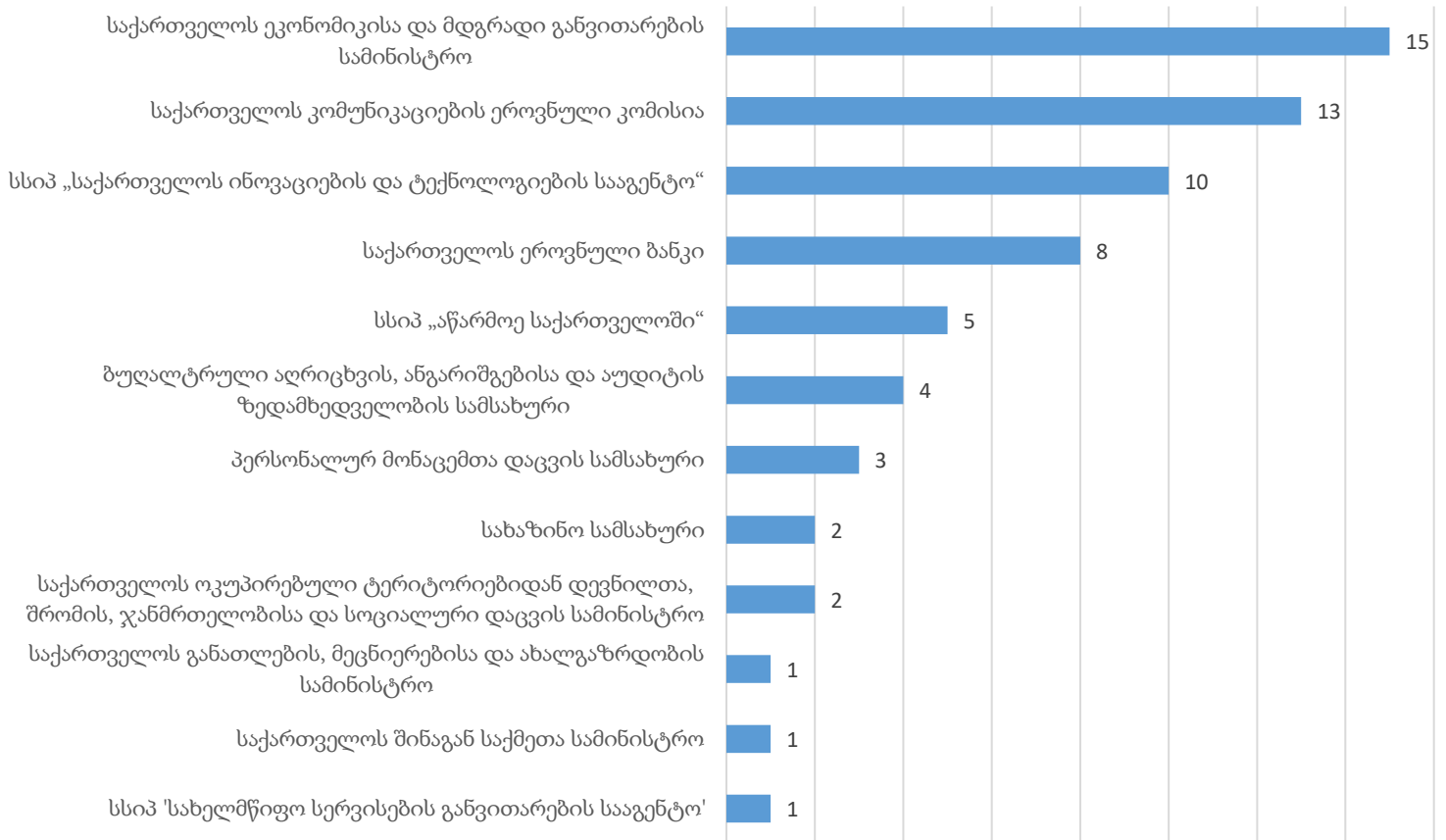
წინამდებარე დოკუმენტი წარმოადგენს „საქართველოს ციფრული ეკონომიკისა და საინფორმაციო საზოგადოების განვითარების 2025-2030 წლების სტრატეგიის განხორციელების 2025-2027 წლების სამოქმედო გეგმის შესრულების ექვსი თვის ანგარიშს“, რომელიც საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრომ, როგორც მაკორდინირებელმა უწყებამ, მონიტორინგის განხორციელების პროცესში მოამზადა და მოიცავს საანგარიშო პერიოდში სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული აქტივობების შესრულების შესახებ ინფორმაციას.

ანგარიშში მიმოხილულია სტრატეგიის 2025-2027 წლების სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული აქტივობების განხორციელების პროგრესი, იდენტიფიცირებულია ძირითადი გამოწვევები და შემუშავებულია რეკომენდაციები. ანგარიში მოიცავს განხორციელების პერიოდს 2025 წლის 1 იანვრიდან 30 ივნისის ჩათვლით.

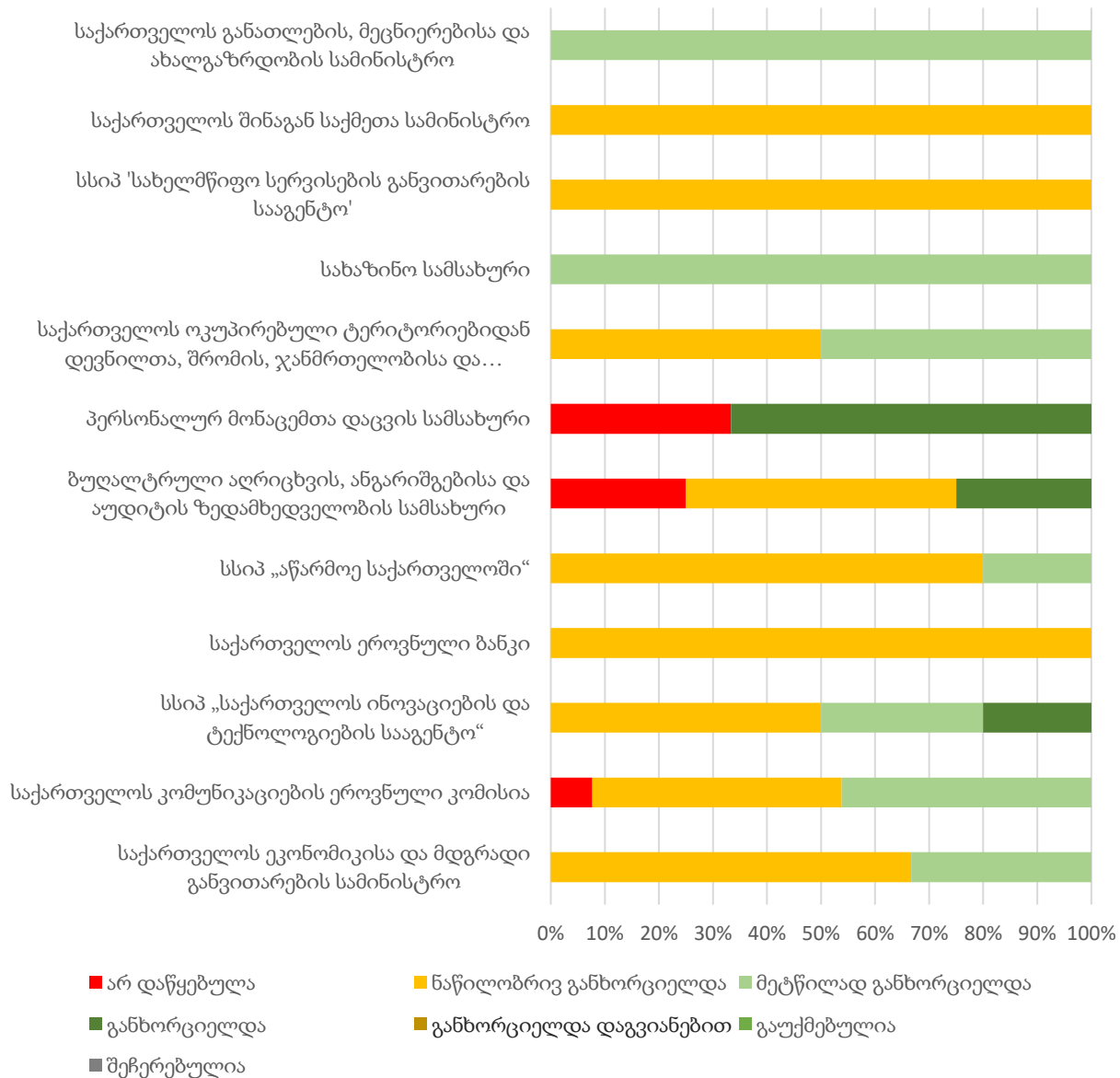
საქართველოს ციფრული ეკონომიკისა და საინფორმაციო საზოგადოების განვითარების 2025–2030 წლების სტრატეგიის განხორციელების ფარგლებში მომზადებული 2025–2027 წლების სამოქმედო გეგმის მონიტორინგი განხორციელდა საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 20 დეკემბრის №629 დადგენილებით დამტკიცებული „პოლიტიკის დაგეგმვის, მონიტორინგისა და შეფასების სახელმძღვანელოს“ მე-7 დანართით განსაზღვრული მეთოდოლოგიის საფუძველზე. მონიტორინგის პროცესში შეფასდა სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული 65 აქტივობის მიმდინარეობა.

აქტივობების განხორციელებაზე პასუხისმგებელი უწყებების მიერ განსახორციელებელი აქტივობები ნაწილდება შემდეგნაირად:

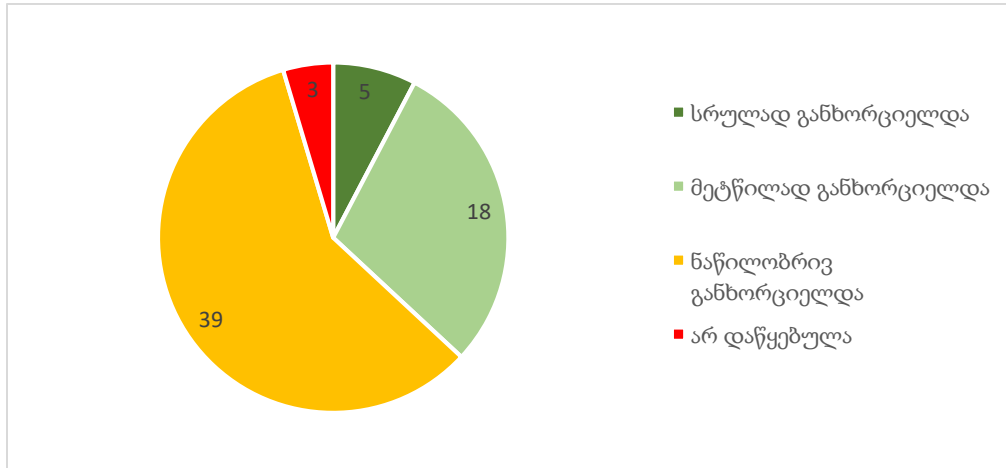
აქტივობების რაოდენობა

აქტივობების მიმდინარეობა უწყებების მიხედვით

შესრულების სტატუსის მიხედვით, აქტივობების განაწილება შემდეგნაირია:

შესავალი

საქართველოს მთავრობის 2025 წლის 21 თებერვალის №49 დადგენილებით დამტკიცებული იქნა „საქართველოს ციფრული ეკონომიკისა და საინფორმაციო საზოგადოების განვითარების 2025 – 2030 წლების სტრატეგია და საქართველოს ციფრული ეკონომიკისა და საინფორმაციო საზოგადოების განვითარების 2025 – 2030 წლების სტრატეგიის განხორციელების 2025 – 2027 წლების სამოქმედო გეგმა“. საქართველოს ციფრული ეკონომიკისა და საინფორმაციო საზოგადოების 2025-2030 წლების სტრატეგია და მისი სამოქმედო გეგმა შემუშავებულია „მსოფლიო ბანკის“ მხარდაჭერით, მათ მიერ შემუშავებულ დოკუმენტზე „Rebooting Georgia- Options for a digital economy & information society strategy for growth, inclusion, resilience, and competitiveness“ დაყრდნობით და ევროკავშირის სტრატეგიული დოკუმენტების „ციფრული კომპასის“ და „ციფრული დეკადის“ პრიორიტეტული მიმართულებების შესაბამისად.

ციფრული ეკონომიკისა და საინფორმაციო საზოგადოების განვითარების სტრატეგია ყოვლისმომცველი, მრავალსექტორული სტრატეგიული დოკუმენტია, მასში განისაზღვრა 5 პრიორიტეტი, 5 მიზანი და 9 ამოცანა.

სტრატეგიული პრიორიტეტები, მიზნები და ამოცანები

- **პრიორიტეტი 1:** ფართოზოლოვანი ციფრული კავშირის განვითარება
- ❖ **მიზანი 1:** ციფრული უთანასწორობის დაძლევა
 - **ამოცანა 1.1:** ციფრული სატელეკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურის განვითარება და გაციფრულების ხელშემწყობი გარემოს ჩამოყალიბება
 - **ამოცანა 1.2:** საქართველოში ციფრული და მაღალი ტექნოლოგიების წარმოების ხელშეწყობა
- **პრიორიტეტი 2:** ციფრული სერვისების და სანდო ინფრასტრუქტურის განვითარება

❖ **მიზანი 2:** ციფრული საჯარო სერვისების გაუმჯობესება

- **ამოცანა 2.1:** ციფრული მმართველობის ძირითადი ხელშემწყობი მექანიზმების გაძლიერება
- **ამოცანა 2.2:** ღია მონაცემების და დიდი მონაცემების შეგროვების, დამუშავების, გაზიარების და გაცვლის პრაქტიკის დახვეწა
- **პრიორიტეტი 3:** ციფრული მეწარმეობა, საწარმოების ციფრული ტრანსფორმაციის ხელშეწყობა და ინოვაციების განვითარება

❖ **მიზანი 3:** ბიზნესების გაციფრულების ხელშეწყობა

- **ამოცანა 3.1:** ბიზნესების და IT კომპანიებისთვის ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება
- **ამოცანა 3.2:** სანდო და უსაფრთხო ხელოვნური ინტელექტის (AI) სერვისების განვითარების ხელშეწყობა
- **პრიორიტეტი 4:** ციფრული ფინანსური სერვისების განვითარება

❖ **მიზანი 4:** ციფრული ფინანსური სერვისების ბაზრის განვითარების ხელშეწყობა

- **ამოცანა 4.1:** ციფრული ფინანსური სერვისების ბაზარზე კონკურენციის ხელშეწყობა
- **ამოცანა 4.2:** ფინანსური ტექნოლოგიების მიმართულებით ინოვაციების განვითარების ხელშეწყობა
- **პრიორიტეტი 5:** ციფრული უნარების და ინკლუზიის განვითარება

❖ **მიზანი 5:** ციფრული განათლების, ციფრული წიგნიერებისა და ინკლუზიის განვითარების ხელშეწყობა

- **ამოცანა 5.1:** საგანმანათლებლო რესურსების განვითარება და ციფრული უნარებისა და ინკლუზიის გაძლიერება

სტრატეგიის განხორციელება

სტრატეგიის სამოქმედო გეგმა, განსაზღვრავს კონკრეტულ აქტივობებს თითოეული მიზნისა და ამოცანის მისაღწევად 3 წლის განმავლობაში, რომლის შემდეგ შემუშავდება ახალი სამოქმედო გეგმა;

საქართველოს ციფრული ეკონომიკისა და საინფორმაციო საზოგადოების განვითარების 2025-2030 წლების ეროვნული სტრატეგიის განხორციელების 2025-2027 წლების სამოქმედო გეგმის განხორციელება იგეგმება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი ასიგნებების ფარგლებში, ადმინისტრაციული ხარჯებით და დონორთა ფინანსური მხარდაჭერით.

მონიტორინგი და შეფასება

მონიტორინგს და კოორდინაციას უწევს საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო.

სტრატეგიის ეფექტური კოორდინაციისთვის, დამტკიცებული იქნა „საქართველოს ციფრული ეკონომიკისა და საინფორმაციო საზოგადოების განვითარების უწყებათაშორისი საბჭოს შექმნისა და მისი დებულების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2025 წლის 19 მაისის №165 დადგენილება. საბჭოს ხელმძღვანელობს საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრი და სტრატეგიულ ზედამხედველობას და კოორდინაციას უწევს სტრატეგიით გათვალისწინებული აქტივობების შესრულებას. საბჭოს სამდივნოს ფუნქციას ახორციელებს საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს კავშირგაბმულობის, საინფორმაციო და თანამედროვე ტექნოლოგიების დეპარტამენტი.

საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის 2025 წლის 26 ივნისის № 1-1/230 ბრძანებით შეიქმნა „საქართველოს ციფრული ეკონომიკისა და საინფორმაციო საზოგადოების განვითარების უწყებათაშორისი საბჭოს სამუშაო ჯგუფი“.

უწყებათაშორისი საბჭო იკრიბება მინიმუმ წელიწადში ორჯერ (ან საჭიროების შემთხვევაში).

მონიტორინგისა და ანგარიშგების პროცესში ჩართულნი არიან განმახორციელებელი უწყებები და დაინტერესებული მხარეები.

ყოველი ექვსი თვის განმავლობაში მზადდება: პროგრეს-ანგარიში, წლიური ანგარიშები, შუალედური და საბოლოო ანგარიშები.

ანგარიშები განთავსდება საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს ვებ-გვერდზე, ასევე მიეწოდება უწყებათაშორის საბჭოს წევრებსა და დაინტერესებულ მხარეებს.

დოკუმენტი მომზადდა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს კავშირგაბმულობის, საინფორმაციო და თანამედროვე ტექნოლოგიების დეპარტამენტის მიერ, სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული პასუხისმგებელი ადმინისტრაციული ორგანოებიდან მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე. ანგარიში ასახავს იმ განხორციელებულ აქტივობებს, რომლის მიზანია ქვეყნის ციფრული ტრანსფორმაციის პროცესის შემდგომი გაუმჯობესება და ქმნის აუცილებელ საფუძველს ამ სფეროში განგრძობადი პროგრესისთვის.

აღნიშნული დოკუმენტი წარმოადგენს სტრატეგიის პრიორიტეტების განხორციელების მონიტორინგის მნიშვნელოვან მექანიზმს, რომელიც იძლევა შესაძლებლობას რეალურად შეფასდეს ციფრული ეკონომიკისა და საინფორმაციო საზოგადოების განვითარების პოლიტიკის პროგრესი და ეფექტიანობა.

ზოგადი პროგრესი

მონიტორინგის პროცესში შეფასდა სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული 65 აქტივობის მიმდინარეობა.

პრიორიტეტი 1: ფართოზოლოვანი ციფრული კავშირის განვითარება

მიზანი 1: ციფრული უთანასწორობის დაძლევა

ამოცანა 1.1: ციფრული სატელეკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურის განვითარება და გაციფრულების ხელშეწყობი გარემოს ჩამოყალიბება

✓ აქტივობა 1.1.1: ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევის ჩატარება „ბოლო მილის“ კავშირის განვითარების მიზნით საქართველოს სოფლებში

მსოფლიო ბანკის დახმარებით, დაიწყო საკონსულტაციო მომსახურება „საქართველოში უნივერსალური ფართოზოლოვანი წვდომის უზრუნველყოფისათვის საინვესტიციო საჭიროებების განსაზღვრა“. საკონსულტაციო მომსახურების მიზანია ხელი შეუწყოს საქართველოში უნივერსალური წვდომის უზრუნველყოფას მაღალსიჩქარიან ფართოზოლოვან ინტერნეტზე. ამისათვის, დაგეგმილია ქვეყნის მასშტაბით არსებული ფართოზოლოვანი ქსელების (Next Generation Networks) დაფარვის არეალის კვლევა და მისი ვიზუალიზაცია GIS რუკების საშუალებით, წვდომის ხარვეზების იდენტიფიცირება ეროვნული სამიზნე მაჩვენებლების შესაბამისად. ასევე, ფართოზოლოვანი ქსელების განვითარების მიზნით, შესაბამისი საჭიროებების განსაზღვრა როგორც შუა, ისე ბოლო მილის დონეზე. პროექტი ითვალისწინებს შესაბამისი ტექნოლოგიური და საკანონმდებლო გადაწყვეტილებების მომზადებას, საერთაშორისო საუკეთესო პრაქტიკისა და ევროკავშირის სახელმწიფო დახმარების წესების ანალიზს, რათა შემუშავდეს ბიზნეს და დაფინანსების მოდელები, რომლებიც წახალისებს კერძო ინვესტიციებს და ხელს შეუწყობს ფართოზოლოვანი ინტერნეტ ქსელების დაფარვის ზრდას ქვეყნის მასშტაბით.

✓ აქტივობა 1.1.2: საქართველოში საერთაშორისო კავშირების, განვითარებისთვის ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობის მიმართულებით დოკუმენტის მომზადება (ციფრული ჰაბი)

პროექტ „ლოგ-ინ ჯორჯიას“ ფარგლებში, საკონსულტაციო კომპანია Terabit-ის მიერ „საერთაშორისო კავშირის, მათ შორის ციფრული ჰაბის და რეგიონალური დატა ცენტრების განვითარებისთვის ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობის“ საკონსულტაციო მომსახურების ფარგლებში, ციფრული სატრანზიტო კორიდორების, ინტერნეტის ურთიერთგაცვლის წერტილების (IXP) და მონაცემთა გაცვლის ცენტრების განვითარების მიზნით ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობისთვის, მზადდება ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევის დოკუმენტი.

✓ აქტივობა 1.1.3: ჰიპერ-მასშტაბური მონაცემთა ცენტრების (TIER III/IV) ინფრასტრუქტურის შესაქმნელად, ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობის მიმართულებით დოკუმენტის მომზადება (ციფრული ჰაბი)

პროექტ „ლოგ-ინ ჯორჯიას“ ფარგლებში, საკონსულტაციო კომპანია Terabit-ის მიერ „საერთაშორისო კავშირის, მათ შორის ციფრული ჰაბის და რეგიონალური დატა ცენტრების განვითარებისთვის, ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობის“ საკონსულტაციო მომსახურების ფარგლებში, საქართველოში ჰიპერ-მასშტაბური მონაცემთა ცენტრების (TIER III/IV) განვითარების მიზნით ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობისთვის, მზადდება ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევის დოკუმენტი.

✓ აქტივობა 1.1.4: სამთავრობო ღრუბლოვანი ინფრასტრუქტურის განვითარების მიზანშეწონილობის კვლევის განხორციელება

მსოფლიო ბანკთან მიმდინარეობს მოლაპარაკებები სამთავრობო ღრუბლოვანი ინფრასტრუქტურის განვითარების მიზანშეწონილობის კვლევის განხორციელების თაობაზე, რომელიც მოიცავს საჯარო სექტორის მონაცემთა შენახვის საჭიროებებისა და სტანდარტების შეფასებას, შესაბამისი ეკონომიკური მოდელის და რეკომენდაციების მომზადებას, ასევე, საჯარო სექტორის მიერ კერძო სექტორის მონაცემთა ცენტრების გამოყენებისა და ღრუბლოვან სერვისებზე გადასვლის მიზანშეწონილობის დადგენას.

- ✓ **აქტივობა 1.1.5:** უნივერსალური მომსახურების მიმწოდებელი კომპანიის გამოსავლენად აუქციონის გამართვის წესის, წმინდა ხარჯების გაანგარიშების და კომპენსირების მეთოდოლოგიის შესახებ კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების შემუშავება და დამტკიცება

კომუნიკაციების კომისიისა და საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მიერ, ევროკომისიის EU4Digital პროექტის მხარდაჭერით, კომპანია "ერსტ ენდ იანგის" (Ernst&Young Baltic) ექსპერტთა მონაწილეობით, შემუშავდა უნივერსალური მომსახურების მიმწოდებელი კომპანიის გამოსავლენად აუქციონის გამართვის წესის, წმინდა ხარჯების გაანგარიშების და კომპენსირების მეთოდოლოგიის შესახებ კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების პროექტები.

კომპანია "ერსტ ენდ იანგის" რეკომენდაციების საფუძველზე შემუშავებული საკანონმდებლო თუ კანონქვემდებარე აქტები იმპლემენტირებული იქნება ევროპული ელექტრონული საკომუნიკაციო კოდექსის (EECC) შესაბამისად.

- ✓ **აქტივობა 1.1.6:** საქართველოს ეროვნული სიხშირული გეგმის ჰარმონიზაცია საერთაშორისო სატელეკომუნიკაციო კავშირის (ITU) მიერ 2023 წელს დამტკიცებულ სიხშირულ გეგმასთან

კომუნიკაციების კომისია ახორციელებს საქართველოს ეროვნული სიხშირული გეგმის ევროკომისიის და „ევროპის სატელეკომუნიკაციო და საფოსტო ადმინისტრაციების კონფერენცია“ – CEPT-ის და ITU-ს მიერ 2023 წელს დამტკიცებული სიხშირული გეგმის შესაბამისი 2024 და 2025 წლის პირველი ექვსი თვის განმავლობაში მიღებული გადაწყვეტილებების მიხედვით განახლებას. მოცემული სამუშაოს დიდი ნაწილი უკვე შესრულებულია.

- ✓ **აქტივობა 1.1.7:** გაფართოებული ურთიერთხართვის ბაზრის ფუნქციონირების პრინციპების, ინტერნეტის მიმოცვლის წერტილის განვითარების და გლობალურ ინტერნეტ რესურსებთან წვდომის გაუმჯობესების შესაძლებლობების ანალიზი და შესაბამისი რეკომენდაციების მომზადება

2025 წლის აპრილიდან, კომუნიკაციების კომისიამ დაიწყო მუშაობა გაფართოებული ურთიერთხართვის (IP პირინგის) მომსახურებისა და ინტერნეტის ურთიერთგაცვლის წერტილების (IXP) განვითარების ბარიერების შესწავლაზე. კომუნიკაციების კომისია კვლევის პროექტს საერთაშორისო საკონსულტაციო კომპანია Plum Consulting Paris SAS-ის მხარდაჭერით ახორციელებს. მიმდინარე ეტაპზე, დასრულებულია წერილობითი კითხვარებითა და ჩაღრმავებული ინტერვიუების მეშვეობით ბაზრის მონაცემების შეგროვება.

- ✓ **აქტივობა 1.1.8:** მობილური და ფიქსირებული საცალო და შესაბამისი საბითუმო ბაზრების კვლევის ჩატარება და მისი შედეგებიდან გამომდინარე, მნიშვნელოვანი საბაზრო ძალაუფლების მქონე ოპერატორებისთვის შესაბამისი სპეციფიკური ვალდებულებების განსაზღვრა

კომუნიკაციების კომისიის მიერ კომპლექსური კვლევის I ეტაპი განხორციელდა, რომელიც მოიცავს ფიქსირებული ფართოზოლოვანი ინტერნეტისა და მობილური მომსახურებების საცალო ბაზრების და ორი შესაბამისი საბითუმო ბაზრის კვლევას (შენიშვნა: პროექტზე მუშაობა დაიწყო 2022 წელს). აღნიშნული ეტაპის ფარგლებში, 2024 წლის III კვარტალში, კომისიის მიერ მიღებულ იქნა შესაბამისი გადაწყვეტილებები: "მობილური საკომუნიკაციო მომსახურების ბაზრის სეგმენტზე კონკურენციის კვლევისა და ანალიზის შესახებ" (Nგ-24-9/331, 25 ივლისი, 2024 წელი) და "ფიქსირებული ფართოზოლოვანი ინტერნეტ მომსახურების ბაზრის სეგმენტზე კონკურენციის კვლევა და ანალიზის შესახებ" (Nგ-24-9/361, 08 აგვისტო 2024 წელი). კომპლექსური კვლევის I ეტაპი განხორციელდა ევროკომისიის მხარდაჭერით, ევროკავშირსა და საქართველოს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების განხორციელების დახმარების „Facility for the Implementation of the EU-Georgia Association Agreement“ („AA Facility“) და ევროკავშირის ინსტიტუციონალური განვითარების, ტექნიკური დახმარების და ინფორმაციის გაცვლის ინსტრუმენტის (TAIEX) მხარდაჭერით.

აღნიშნული გადაწყვეტილებებით, შესაბამის საბითუმო ბაზრებზე (1. ფიქსირებულ ლოკაციაზე ადგილობრივი და ცენტრალური საბითუმო დაშვების ბაზარზე და 2. მობილური საკომუნიკაციო მომსახურების დაშვების საბითუმო ბაზარზე) მნიშვნელოვანი საბაზრო ძალაუფლების მქონე პირს (შპს "მაგთიკომი") "ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ" საქართველოს კანონით გათვალისწინებული ხუთივე სპეციფიკური ვალდებულება დაეკისრა, გადაწყვეტილებით განსაზღვრული შესაბამისი კონკრეტული პირობებით.

ამჟამად მიმდინარეობს მუშაობა კომპლექსური კვლევის II ეტაპზე, რომელიც დაიწყო 2025 წლის დასაწყისიდან. აღნიშნულ პროცესშიც კომისიას მხარდაჭერას უწევენ ევროპელი ექსპერტები. ეს ეტაპი ერთის მხრივ, მოიცავს იმ საბითუმო ბაზრების კვლევას, რომელიც პირველ ეტაპზე ფიქსირებული ფართოზოლოვანი ინტერნეტის საცალო ბაზრის კვლევის შედეგად გამოვლინდა, როგორც პოტენციურად რეგულირებას დაქვემდებარებული ბაზარი და საჭიროებს სიღრმისულ შესწავლას (გაიარა სამი კრიტერიუმის ტესტი). აღნიშნული ბაზრებია **საკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურასთან დაშვების საბითუმო ბაზარი და IP ტრანზიტის საბითუმო ბაზარი.**

მიმდინარე ეტაპზე გავლილია საკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურასთან დაშვების საბითუმო ბაზრის მონაცემების შეგროვების ეტაპი და მომზადებულია კვლევის ანგარიშის პირველადი სამუშაო ვერსია (აღნიშნულ ბაზრებზე სატარიფო რეგულაციის განსაზღვრის შემთხვევაში, საჭირო გახდება ტარიფების გაანგარიშებაც).

ასევე, საცალო ბაზრის კვლევის შესაბამისი საბითუმო ბაზრების ანალიზისას გამოვლინდა, რომ უნდა დერეგულირდეს **სპილენძის საბონენტო სახაზო-საკაბელო წყვილებთან დაშვების საბითუმო ბაზარი**, რაზეც კომისია 2025 წლის ბოლოდან დაიწყებს მუშაობას, IP ტრანზიტის საბითუმო ბაზრის სიღრმისეული კვლევის დაწყებასთან ერთად.

მეორეს მხრივ, 2025 წლის დასაწყისიდან ასევე დაიწყო და პარალელურად მიმდინარეობს **გამოყოფილი სიმძლავრის ინტერნეტ მომსახურების შეთავაზებების მქონე იურიდიული პირი აბონენტების საცალო ბაზრის კვლევა**. საცალო ბაზრის კვლევის შედეგებიდან გამომდინარე, საჭიროების შემთხვევაში გამოვლინდება შესაბამისი საბითუმო ბაზარი(ები) და

მეთოდოლოგიური წესების შესაბამისად შეფასდება აღნიშნულ საბითუმო ბაზარზე/(ბაზრებზე) არსებული კონკურენცია და მარეგულირებელი ჩარჩოს განსაზღვრის საჭიროების მიზნით, შესაბამისი საბითუმო ბაზრების შესწავლის საჭიროება. შესაძლოა ერთერთი საბითუმო ბაზარი იყოს **გამოყოფილი სიმძლავრის საბითუმო ბაზარი (Wholesale Dedicated Capacity Market)**, რომელიც ამჟამად ევროკომისიის მიერ რეგულირებადი ორი ბაზრიდან ერთ-ერთია (აღნიშნულ ბაზარზე სატარიფო რეგულაციის განსაზღვრის შემთხვევაში, საჭირო გახდება ტარიფების გაანგარიშებაც). ასევე, მოიაზრება, რომ მოხდება **გამოყოფილი არხებით (მაგისტრალური/ძირითადი (“trunk”) და „Backhaul”) საბითუმო მომსახურების ბაზრის გადახედვა.**

მიმდინარე ეტაპზე, მონაცემების შეგროვების/ბაზრის ინფორმაციის მიღების ეტაპი თითქმის დასრულებულია (მონაცემების/ინფორმაციის მიღება განხორციელდა როგორც კითხვარების მეშვეობით, ასევე დაინტერესებულ მხარეებთან ჩაღრმავებული ინტერვიუებით) და უნდა დაიწყოს მუშაობა კვლევის ანგარიშის პირველადი სამუშაო ვერსიის შემუშავებაზე.

ამასთან, პარალელურად მიმდინარეობს მუშაობა **მოდრავი და ფიქსირებული საკომუნიკაციო ქსელის ოპერატორის ძირითადი ქსელის საკომუტაციო ტერმინალურ ელემენტებთან დაშვებისა და ურთიერთჩართვის (სატელეფონო ზარების წამოწყების/დასრულების) საბითუმო ბაზრის** კვლევაზე, რომლის ფარგლებში, ასევე უნდა განისაზღვროს საბითუმო დაშვების ტარიფები. ამასთან, ტარიფების დათვლაზე მუშაობა უკვე დაწყებულია.

ასევე, მოიაზრება, რომ კომპლექსური კვლევა მოიცავს **არასტანდარტული სახის (ე.წ. Bulk) მოკლე ტექსტური შეტყობინებების მომსახურების ბაზრის** კვლევას, რომლითაც მოცული იქნება ყველა ის საბითუმო ბაზარი, რომლის მოკვლევაც გათვალისწინებული იყო კომპლექსური კვლევის ფარგლებში.

✓ **აქტივობა 1.1.9:** მე-5 თაობის მობილური ტექნოლოგიების საშუალებით მიწოდებული მომსახურებების ხარისხის მონიტორინგის მიზნით შესაბამისი მეთოდოლოგიის დამტკიცება და მონიტორინგის სისტემების მოწყობა

აღსანიშნავია, რომ დაგვიანდა მონიტორინგის სისტემის აპარატურის მოწოდება. ამასთან, მეთოდოლოგიის პროექტი მომზადებულია, თუმცა საჭიროებს დაინტერესებულ პირებთან ერთად განხილვას. მოსალოდნელია, რომ აღნიშნულ აქტივობასთან დაკავშირებული სამუშაოები უახლოეს პერიოდში დასრულდება.

✓ **აქტივობა 1.1.10:** თანამგზავრული ტექნოლოგიებისა და კავშირგაბმულობის განვითარების მიზნით შესაბამისი კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების შემუშავება და დამტკიცება

თანამგზავრული ტექნოლოგიებისა და კავშირგაბმულობის განვითარების მიზნით, შესაბამისი კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების შემუშავება და დამტკიცება საჭიროებს საქართველოს კანონში „ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ“ ცვლილებების შეტანას და მის ევროპული ელექტრონული საკომუნიკაციო კოდექსთან (EECC) შესაბამისობაში მოყვანას, რის შემდეგაც იქნება შესაძლებელი შესაბამისი კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების შემუშავება და დამტკიცება.

- ✓ **აქტივობა 1.1.11:** სატელეკომუნიკაციო მომსახურებების და სატელეკომუნიკაციო ქსელებისთვის გამოსადეგი ინფრასტრუქტურის ხელმისაწვდომობის ამსახველი ციფრული რუკის შექმნა და მართვა

კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის მიერ მომზადებულია ინფრასტრუქტურის ხელმისაწვდომობის ციფრული პლატფორმა. 2026 წლის II კვარტალისთვის დაგეგმილია მოცემული რუკის განვითარება და მომსახურებების ამსახველი რუკის დამატება.

- ✓ **აქტივობა 1.1.12:** საქართველოს ევროპის როუმინგის ერთიან სივრცესთან მიერთებისთვის „ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ“ კანონში ცვლილებების პაკეტის მომზადება და მომხმარებელთა რეგლამენტში ცვლილებების განხორციელება

ევროკავშირის როუმინგულ რეგულაციებთან საკანონმდებლო დაახლოების მიზნით, ევროკომისიის დახმარებით, EU4Digital პროგრამის ფარგლებში მომზადდა საკანონმდებლო პროექტები.

- ✓ **აქტივობა 1.1.13:** საცალო და საბითუმო როუმინგული სერვისების რეგულირებისთვის კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების შემუშავება და დამტკიცება

საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსა და კომუნიკაციების კომისიის მიერ, ევროპელი ექსპერტების მხარდაჭერით, მომზადდა პირველადი ("ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ" საქართველოს კანონში შესატანი ცვლილებების პაკეტი) და მეორადი კანონმდებლობის სამუშაო ვერსიები. მომზადებული დოკუმენტების რევიზია განხორციელდა ევროკავშირის EU4Digital პროექტის ფარგლებში. რევიზიის შედეგად იდენტიფიცირდა, რომ მიზანშეწონილია ცალკე კანონის შემუშავება, "ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ" საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანის ნაცვლად. მომზადდა პირველადი ვერსიები.

- ✓ **აქტივობა 1.1.14:** ციფრული ეკონომიკისა და საინფორმაციო საზოგადოების საკოორდინაციო მექანიზმისთვის საჭირო საკანონმდებლო ცვლილების პროექტის მომზადება

საქართველოს ციფრული ეკონომიკისა და საინფორმაციო საზოგადოების განვითარების 2025–2030 წლების სტრატეგიის შესაბამისად, ქვეყანაში ციფრული ტრანსფორმაციის მაკოორდინირებელი ფუნქციის შესრულება დაეკისრა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს, კავშირგაბმულობის, საინფორმაციო და თანამედროვე ტექნოლოგიების დეპარტამენტის საშუალებით.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, მომზადდა „საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს დებულების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 11 თებერვლის №70 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი და „საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს კავშირგაბმულობის, საინფორმაციო და თანამედროვე ტექნოლოგიების დეპარტამენტის დებულების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის 2016 წლის 29 თებერვლის №1-1/103

ბრძანებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე“ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის ბრძანების პროექტი.

✓ **აქტივობა 1.1.15:** საქართველოს ევროკავშირის ერთიან როუმინგულ სივრცეში (Roam like at Home regime) ინტეგრირების მიმართულებით საკანონმდებლო პროექტების მომზადება

ევროკავშირის როუმინგულ რეგულაციებთან საკანონმდებლო დაახლოების მიზნით, ევროკომისიის დახმარებით, EU4Digital პროგრამის ფარგლებში მომზადდა საკანონმდებლო პროექტები. ასევე, ევროკავშირის როუმინგული რეგულაციების ასახვის მიზნით, დაიწყო ასოცირების შეთანხმების XV-B დანართში ცვლილებების შეტანის პროცედურები.

✓ **აქტივობა 1.1.16:** „ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ“ საქართველოს კანონის ჰარმონიზების პროცესში ევროპის ელექტრონული კომუნიკაციების კოდთან (EECC), შესაბამისი ნორმატიული საკანონმდებლო აქტების შემუშავება და დამტკიცება

EU4Digital პროგრამის ფარგლებში, დაიწყო საკანონმდებლო პროექტის მომზადების აქტივობები ევროპის ელექტრონული კომუნიკაციების კოდექსის (ევროპის პარლამენტისა და საბჭოს 2018 წლის 11 დეკემბრის დირექტივა (EU)2018/1972 (ევროპული ელექტრონული კომუნიკაციების კოდექსი) ჰარმონიზების მიზნით. აქტივობა მოიცავს საქართველოს არსებული ელექტრონული კომუნიკაციების კანონმდებლობის გადახედვას და საქართველოს კანონმდებლობასა და ევროპის ელექტრონული კომუნიკაციების კოდექსს (EECC) შორის არსებული ხარვეზების იდენტიფიცირებას, ასევე ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ პირველადი კანონმდებლობის პროექტების და საკონსულტაციო დოკუმენტების მომზადებას და სხვა;

✓ **აქტივობა 1.1.17:** საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის სატელეკომუნიკაციო სამართლებრივ ჩარჩოსთან, მათ შორის სატელეკომუნიკაციო კოდექსთან (EECC) დაახლოება

მომზადებულია „ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ“ საქართველოს კანონში შესატანი ცვლილებების პროექტი, ევროპარლამენტის შემდეგ დირექტივებთან დაახლოების მიზნით:

- ელექტრონული კომუნიკაციების სექტორში პერსონალური მონაცემების დამუშავების და კელექტრონული საკომუნიკაციო ქსელებისა და სერვისების ავტორიზაციის შესახებ (2002/20/EC);
- ელექტრონულ საკომუნიკაციო ქსელებთან და მათთან დაკავშირებულ ობიექტებთან წვდომისა და ურთიერთდაკავშირების შესახებ (2002/19/EC);
- ელექტრონული საკომუნიკაციო ქსელებისა და სერვისების საერთო მარეგულირებელი ჩარჩოს შესახებ (2002/21/EC);
- კონფიდენციალურობის დაცვის შესახებ (2002/58/EC).

ამასთან, სატელეკომუნიკაციო უნივერსალური მომსახურების დანერგვის მიზნით, ევროპული ელექტრონული საკომუნიკაციო კოდექსის (EECC) შესაბამისად, მომზადებულია „ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ“ საქართველოს კანონში შესატანი ცვლილებების პროექტი.

თუმცა, ევროკავშირთან მოლაპარაკებების შედეგად, იგეგმება XV-B დანართის განახლება, რომლის შესაბამისადაც, ზემოაღნიშნული დირექტივებით განსაზღვრული საკითხები იმპლემენტირებული იქნება ევროპული ელექტრონული საკომუნიკაციო კოდექსის (EECC) შესაბამისად, ხოლო ზემოაღნიშნულ დირექტივებთან დაახლოების ვალდებულება საქართველოს გაუუქმდება. დანართი XV-B-ის განახლების თაობაზე მიღებულია გადაწყვეტილება.

✓ **აქტივობა 1.1.18:** ევროკავშირის ციფრული ევროპის პროგრამაში გაწვევრიანებისთვის განაცხადის წარდგენა

რელევანტურ უწყებებს შორის მიმდინარეობდა მუშაობა ევროკავშირის ციფრული ევროპის პროგრამაში გაწვევრიანების საკითხებზე, მათ შორის საქართველოს აღნიშნულ პროგრამაში გაწვევრიანებით მისაღები სარგებელის და საწევრო გადასახადების საკითხებზე.

ამოცანა 1.2: საქართველოში ციფრული და მაღალი ტექნოლოგიების წარმოების ხელშეწყობა

✓ **აქტივობა 1.2.1:** ციფრული და მაღალი ტექნოლოგიური ინდუსტრიის განვითარების ხელშესაწყობად ინვესტიციების მოზიდვის მიზნით, შესაბამისი დოკუმენტების (1. გასაღების ბაზარზე საქართველოს პოტენციური ტექნოლოგიების მიხედვით რეგიონულ და გლობალურ ჭრილში; 2. ტექნოლოგიების მიხედვით ბაზრის მოთხოვნის კვლევა) მომზადება

ციფრული და მაღალი ტექნოლოგიური ინდუსტრიის განვითარების ხელშესაწყობად, ინვესტიციების მოზიდვის მიზნით შესაბამისი დოკუმენტების მოსამზადებლად მიმდინარეობს მოლაპარაკებები საერთაშორისო და დონორ ორგანიზაციებთან ტექნიკური დახმარების მისაღებად.

✓ **აქტივობა 1.2.2:** სახელმწიფო პროგრამის "აწარმოე საქართველოში" უნივერსალური ინდუსტრიული ნაწილის ფარგლებში, მაღალტექნოლოგიურ სექტორებში სესხების/ლიზინგის დამტკიცება

2025 წლის I-II კვარტლებში, სახელმწიფო პროგრამის "აწარმოე საქართველოში" უნივერსალური ინდუსტრიული ნაწილის ფარგლებში, მაღალტექნოლოგიურ სექტორებში დამტკიცებულია 8 პროექტი.

პრიორიტეტი 2: ციფრული სერვისების და სანდო ინფრასტრუქტურის განვითარება

მიზანი 2: ციფრული საჯარო სერვისების გაუმჯობესება

ამოცანა 2.1: ციფრული მმართველობის ძირითადი ხელშემწყობი მექანიზმების გაძლიერება

- ✓ **აქტივობა 2.1.1:** ახალი პროდუქტის ან მომსახურების შექმნის პროცესში მონაცემთა მეტად დაფარვის პრიორიტეტის, როგორც ალტერნატიული მიდგომის არჩევამდე ავტომატურად გამოყენებული საწყისი მეთოდის ("Privacy by Default and by Design") შესახებ სახელმძღვანელო რეკომენდაციების შემუშავება

შემუშავებულია და პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის ოფიციალურ ვებ-გვერდზე გამოქვეყნებულია ახალი პროდუქტის ან მომსახურების შექმნის პროცესში მონაცემთა მეტად დაფარვის პრიორიტეტის, როგორც ალტერნატიული მიდგომის არჩევამდე ავტომატურად გამოყენებული საწყისი მეთოდის ("Privacy by Default and by Design") შესახებ სახელმძღვანელო რეკომენდაციები. ამავე საკითხზე პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის ვებ-გვერდზე გამოქვეყნებულია ევროპის მონაცემთა დაცვის საბჭოს სახელმძღვანელო რეკომენდაციის თარგმანი.

- ✓ **აქტივობა 2.1.2:** პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ საინფორმაციო შეხვედრების გამართვა

პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ საინფორმაციო შეხვედრების გამართვა იგეგმება 2026 წლის მეოთხე კვარტალში.

- ✓ **აქტივობა 2.1.3:** მოქალაქეებისთვის სასაზღვრო ზოლსა და სასაზღვრო ზონაში შესვლის, დროებითი ყოფნისა და გადაადგილების საშვის სისტემის გაციფრულება

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ შემუშავებულია სასაზღვრო ზოლსა და სასაზღვრო ზონაში შესვლის, დროებითი ყოფნისა და გადაადგილების საშვის გაცემის გაციფრულების პროექტი და აღნიშნულის დანერგვის მიზნით, მიმდინარეობს კონსულტაციები.

- ✓ **აქტივობა 2.1.4:** "Digital Identity Wallet"-ის სისტემის დანერგვა

2024 წელს, მსოფლიო ბანკის, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსა და სსიპ „აწარმოე საქართველოში“ წარმომადგენლებთან თანამშრომლობით, შეირჩა საერთაშორისო ექსპერტი, რომელმაც მოამზადა ციფრული იდენტიფიკაციის საფულის კვლევისა და ანალიზის დოკუმენტი და ასევე, სატენდერო ტექნიკური დავალების დოკუმენტის პროექტი.

2025 წლის პირველ კვარტალში, გამოცხადდა წინასწარი შერჩევის ეტაპი, რომელშიც მონაწილეობა მიიღო 19-მა კომპანიამ, ხოლო შემდეგ ეტაპზე გადავიდა 7 კომპანია.

2025 წლის ბოლომდე დაგეგმილია შერჩეული კომპანიებისგან ტექნიკური და ფინანსური წინადადებების მოთხოვნა და შეფასება.

2026 წლის დასაწყისში, გამარჯვებულ კომპანიასთან გაფორმდება ხელშეკრულება.

2027 წლის ივნისში, ციფრული იდენტიფიკაციის საფულე დაინერგება საწარმოო რეჟიმში.

✓ **აქტივობა 2.1.5:** პირველადი ჯანდაცვის ელექტრონული ჯანმრთელობის ჩანაწერების სისტემის (PHEHR) დანერგვა

2025 წლის 30 აპრილს დაიწყო პირველადი ჯანდაცვის კომპლექსური რეფორმა, რომელიც ასევე ითვალისწინებს ამბულატორიული მომსახურების მიმწოდებლების ელექტრონული სამედიცინო ჩანაწერების ცენტრალური სისტემის C-EMR დანერგვას. აღსანიშნავია, რომ C-EMR უკვე დანერგილია 6 პირველადი ჯანდაცვის დაწესებულებაში.

✓ **აქტივობა 2.1.6:** ტელემედიცინის სერვისების დანერგვა პირველადი ჯანმრთელობის დაცვის (პჯდ) დაწესებულებებში

ტელემედიცინის სერვისები დანერგილია 50 სოფლის ამბულატორიაში. დამატებით, 60 სოფლის ამბულატორია უკვე აღიჭურვა ტელემედიცინის აპარატურით. მიმდინარეობს სამედიცინო პერსონალის ტრენინგი.

✓ **აქტივობა 2.1.7:** საჯარო სკოლების წარმომადგენელთა და სამთავრობო სექტორს მიკუთვნებული სახელმწიფო საწარმოების წარმომადგენელთა დატრენინგება ხაზინის ელექტრონული სისტემის (E-treasury) გამოყენებასთან დაკავშირებით

საჯარო სკოლების და სამთავრობო სექტორს მიკუთვნებული სახელმწიფო საწარმოების ხაზინის ელექტრონულ სისტემაში ინტეგრირების რეფორმის ფარგლებში, ხაზინის ელექტრონული სისტემის გამოყენებასთან დაკავშირებით, გადამზადდა 680-მდე საჯარო სკოლის და 90-მდე სახელმწიფო საწარმოს წარმომადგენელი (სულ 11,528 მონაწილე).

✓ **აქტივობა 2.1.8:** საჯარო სკოლების და სამთავრობო სექტორს მიკუთვნებული სახელმწიფო საწარმოების ინტეგრირება (ჩართვა) ხაზინის ელექტრონულ სისტემაში (E-treasury)

საჯარო სკოლების და სამთავრობო სექტორს მიკუთვნებული სახელმწიფო საწარმოების ხაზინის ელექტრონულ სისტემაში ინტეგრირების რეფორმის ფარგლებში, საანგარიშგებო პერიოდში ხაზინის მომსახურებაზე გადმოყვანილ იქნა 756 საჯარო სკოლა და სამთავრობო სექტორს მიკუთვნებული 67 სახელმწიფო საწარმო (2025 წლის მეორე კვარტლის მდგომარეობით, ხაზინის მომსახურებაზეა 2,082 საჯარო სკოლიდან 1,926 საჯარო სკოლა და სამთავრობო სექტორს მიკუთვნებული 270 სახელმწიფო საწარმოდან 73 სახელმწიფო საწარმო. აღნიშნული ორგანიზაციების/საწარმოების მიერ შემოსულობების მიღების და გადასახდელების გადახდის ოპერაციები სრულად სრულდება ხაზინის ელექტრონულ სისტემაში.

- ✓ **აქტივობა 2.1.9:** საინფორმაციო შეხვედრების ჩატარება ანგარიშგების პორტალის ფუნქციონირების საკითხებზე (მოიცავს საქართველოში არსებული სუბიექტების ფინანსურ და მმართველობით ანგარიშგებებს)

2025 წლის პირველ ნახევარში, ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის ზედამხედველობის სამსახურმა (SARAS) ანგარიშგების პორტალის ფუნქციონირების საკითხებზე განხორციელა სხვადასხვა აქტივობები: მესამე და მეოთხე კატეგორიის საწარმოებისა და ანგარიშვალდებული პირებისთვის ჩატარდა 2 საინფორმაციო შეხვედრა, სამსახურის წარმომადგენლებმა მონაწილეობა მიიღეს 2 დარგობრივ ღონისძიებაში. ასევე, ამ ეტაპზე, საქართველოს მასშტაბით სხვადასხვა რეგიონში, მიმდინარეობს გეგმიური საინფორმაციო შეხვედრები..

- ✓ **აქტივობა 2.1.10:** ანგარიშგების პორტალზე აქტების გენერირების და გასაჯაროების ახალი ფუნქციონალის დამატება და მისი შემდგომი განვითარება

ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის ზედამხედველობის სამსახურის (SARAS) მიერ, შემუშავდა აქტების გასაჯაროების ფუნქციონალი და ყოველდღიურ რეჟიმში მიმდინარეობს ათეულობით აქტის გასაჯაროება. საანგარიშგებო პერიოდში, ჯამში გასაჯაროებულია 33 800 - ზე მეტი აქტი.

- ✓ **აქტივობა 2.1.11:** ცნობიერების ამაღლების კამპანიების ჩატარება სდპ, I და II კატეგორიის საწარმოთათვის ანგარიშგების ციფრული (XBRL) ფორმატით წარდგენის საკითხზე

2.1.12 აქტივობიდან გამომდინარე, ვინაიდან თავდაპირველად უნდა მოხდეს ანალიტიკური ჯგუფის/ფინანსისტების ცნობიერების ამაღლება, იგეგმება საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის ზედამხედველობის სამსახურის (SARAS) ანალიტიკური ჯგუფის თანამშრომელთათვის ტრენინგების ჩატარება უცხოელი ექსპერტების ჩართულობით.

აღნიშნული აქტივობა განხორციელდება მას შემდეგ, რაც XBRL-ის პრაქტიკაში გამოყენება იქნება შესაძლებელი, სტრატეგიით განსაზღვრულ ვადაში.

- ✓ **აქტივობა 2.1.12:** ანგარიშგებების ციფრული XBRL ფორმატის დანერგვა სდპ, I და II კატეგორიის საწარმოთათვის

ანალიტიკური ჯგუფისა და ფინანსისტების ჩართულობით განისაზღვრა სამოქმედო გეგმა. დონორის დახმარებით მოძიებულ იქნა შესაბამისი კომპეტენციის მქონე ტრენერი და იწყება ტრენინგები როგორც ანალიტიკური ჯგუფის, ისე აღნიშნული მიმართულებით ფინანსისტების გადამზადების მიზნით.

ამოცანა 2.2: ღია მონაცემების და დიდი მონაცემების შეგროვების, დამუშავების, გაზიარების და გაცვლის პრაქტიკის დახვეწა

- ✓ აქტივობა 2.2.1: საწარმოების მხრიდან დიდი მონაცემების გამოყენების ხელშეწყობის მიზნით კვლევის დოკუმენტის მომზადება და მათზე დაყრდნობით რეკომენდაციების შემუშავება

საერთაშორისო და დონორ ორგანიზაციებთან მიმდინარეობს მუშაობა ტექნიკური დახმარების მისაღებად.

პრიორიტეტი 3: ციფრული მეწარმეობა, საწარმოების ციფრული ტრანსფორმაციის ხელშეწყობა და ინოვაციების განვითარება

მიზანი 3: ბიზნესების გაციფრულების ხელშეწყობა

ამოცანა 3.1: ბიზნესების და IT კომპანიებისთვის ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება

- ✓ აქტივობა 3.1.1: რეგიონული საკონსულტაციო ცენტრების საშუალებით გაციფრულების მიმართულებით მცირე და საშუალო საწარმოების საკრედიტო-საგარანტიო მექანიზმით მხარდაჭერა

რეგიონულ საკონსულტაციო ცენტრებში გაციფრულების მიმართულებით მხარდაჭერილია 128 მეწარმე სუბიექტი. მცირე და საშუალო საწარმოების გაციფრულების მხარდაჭერის პროექტი შეჩერდა ევროკავშირის მხრიდან მიმდინარე წლის 31 ოქტომბრის ჩათვლით.

- ✓ აქტივობა 3.1.2: რეგიონულ საკონსულტაციო ცენტრებში გაციფრულების მიმართულებით მეწარმეთა გადამზადება

2025 წლის I-II კვარტლებში დატრენინგებულია 42 პირი. მცირე და საშუალო საწარმოების გაციფრულების მხარდაჭერის პროექტი შეჩერდა ევროკავშირის მხრიდან მიმდინარე წლის 31 ოქტომბრის ჩათვლით.

- ✓ აქტივობა 3.1.3: ინოვაციური სტარტაპისა და ინოვაციური მცირე და საშუალო ბიზნესის სამართლებრივი სტატუსის განსაზღვრის მიზნით საკანონმდებლო ცვლილებების მომზადება და ინიცირება

საანგარიშო პერიოდში საქართველოს პარლამენტის მიერ დამტკიცდა "ინოვაციების შესახებ" საქართველოს კანონში საკანონმდებლო ცვლილებები.

აქვე აღსანიშნავია, რომ სსიპ „საქართველოს ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტო“ მუშაობს საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტზე, რომელიც განსაზღვრავს ინოვაციური სტარტაპის სტატუსის, ინოვაციური მცირე და საშუალო კომპანიის სტატუსისა

და კვლევისა და განვითარების (R&D) მომსახურების გამწევი კომპანიის სტატუსის მინიჭებისა და გაუქმების წესსა და პროცედურებს, აგრეთვე, ინოვაციური სტარტაპის მიერ გაცემული ხელფასის მაქსიმალურ ოდენობას, რომელიც თავისუფლდება სამემოსავლო გადასახადისაგან და ინოვაციური მცირე და საშუალო კომპანიის ხელშემწყობ დამატებით მექანიზმებს. აღნიშნული დადგენილების მიღება დაგეგმილია კანონის ამოქმედებიდან 90 დღის ვადაში, შესაბამისად, 2025 წლის სექტემბერში.

✓ აქტივობა 3.1.4: "ინოვაციების გრანტები რეგიონებისთვის" პროგრამის განხორციელება

საანგარიშო პერიოდში პროგრამა განხორციელდა საქართველოს 5 რეგიონში [სამეგრელო-ზემო სვანეთში პროგრამა ცალ-ცალკე მიმდინარეობს] და შედეგები შემდეგია:

- აჭარაში სააგენტომ მიიღო 48 განაცხადი (მათ შორის, 17 ქალი განმცხადებლის) და დაფინანსდა 6 სტარტაპი;
- გურიაში სააგენტომ მიიღო 34 განაცხადი (მათ შორის, 9 ქალი განმცხადებლის) და დაფინანსდა 2 სტარტაპი;
- იმერეთში სააგენტომ მიიღო 48 განაცხადი (მათ შორის, 22 ქალი განმცხადებლის) და დაფინანსდა 6 სტარტაპი;
- სამეგრელოში სააგენტომ მიიღო 44 განაცხადი (მათ შორის, 12 ქალი განმცხადებლის) და დაფინანსდა 5 სტარტაპი;
- სვანეთში სააგენტომ მიიღო 12 განაცხადი (მათ შორის, 3 ქალი განმცხადებლის) და დაფინანსდა 1 სტარტაპი;
- რაჭა-ლეჩხუმში სააგენტომ მიიღო 23 განაცხადი (მათ შორის, 9 ქალი განმცხადებლის) და დაფინანსდა 3 სტარტაპი.

ამრიგად, სულ 5 რეგიონში (6 ლოკაციაზე) სააგენტომ მიიღო 209 აპლიკაცია (მათ შორის, 72 ქალი განმცხადებლის) და დაფინანსდა 23 სტარტაპი.

ასევე, საანგარიშო პერიოდში მიმდინარეობდა წინა რაუნდზე დაფინანსებული პროექტების მონიტორინგი.

✓ აქტივობა 3.1.5: რეგიონული პრე-აქსელერატორის პროგრამის განხორციელება

პრე-აქსელერატორის პროგრამა უკვე განხორციელდა სამეგრელო-ზემო სვანეთსა და რაჭა-ლეჩხუმში. სამეგრელოში სსიპ „საქართველოს ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტომ“ მიიღო სულ 33 განაცხადი, რომელთაგან 11-მა გუნდმა მოახერხა საკუთარი იდეების წარდგენა დემო დღეზე, ხოლო რაჭა-ლეჩხუმში, შემოსული 56 განაცხადიდან, ფინალურ ეტაპზე გადავიდა 11 გუნდი. ასევე, სვანეთში სააგენტომ სულ მიიღო 15 განაცხადი, რომელთაგან 4 გუნდი წარსდგა საინვესტიციო კომიტეტის წინაშე საბოლოო პრეზენტაციებით.

✓ აქტივობა 3.1.6: 500 Global-ის პროგრამის ფარგლებში, სტარტაპების აქსელერაცია

500 Georgia-ს აქსელერაციის პროგრამის ახალ, მე-8 რაუნდზე, შეირჩა 6 გამარჯვებული სტარტაპი.

✓ **აქტივობა 3.1.7:** სრულმასშტაბიანი 4 საერთაშორისო ინკუბატორის პროგრამის განხორციელება

წინამდებარე პროგრამას ეწოდა „ინოვაციური სტარტაპების აქსელერაციის“ პროგრამა, რომლის კონკურსი 4 საერთაშორისო აქსელერატორის შესარჩევად გამოცხადდა 2025 წლის 30 აპრილს. შედეგად, სსიპ „საქართველოს ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტომ“ მიიღო სულ 17 განაცხადი. ამჟამად, მიმდინარეობს განაცხადების ტექნიკური ექსპერტიზა.

✓ **აქტივობა 3.1.8:** სახელმწიფო პროგრამის "აწარმოე საქართველოში" უნივერსალური ინდუსტრიული ნაწილის ფარგლებში, მაღალტექნოლოგიურ სექტორებში სესხები/ლიზინგის ახალი საწარმოებისათვის დამტკიცება

2025 წლის I-II კვარტლებში, სახელმწიფო პროგრამის "აწარმოე საქართველოში" უნივერსალური ინდუსტრიული ნაწილის ფარგლებში, მაღალტექნოლოგიურ სექტორებში ახალი საწარმოებისათვის დამტკიცებულია 3 პროექტი.

✓ **აქტივობა 3.1.9:** საჯარო-კერძო სექტორის რეგულარული დიალოგის პლატფორმის შექმნა

შემუშავებულია შესაბამისი ბრძანების პროექტი და დაინტერესებულ მხარეებთან მიმდინარეობს კონსულტაციები.

ამოცანა 3.2: სანდო და უსაფრთხო ხელოვნური ინტელექტის (AI) სერვისების განვითარების ხელშეწყობა

✓ **აქტივობა 3.2.1:** ხელოვნური ინტელექტის განვითარების გზამკვლევის მომზადება და დამტკიცება

საერთაშორისო და დონორ ორგანიზაციებთან მიმდინარეობს მუშაობა ტექნიკური დანხმარების მისაღებად.

✓ **აქტივობა 3.2.2:** ხელოვნური ინტელექტის კვლევითი ცენტრის დაფუძნება

აღნიშნული პროექტის ფარგლებში გათვალისწინებულია ხელოვნური ინტელექტის მონაცემთა ცენტრის მოწყობა, მიმდინარეობს ბაზრის მოკვლევა, ექპერტების მოძიება და შესაბამისი ლიცენზიების აღების პროცესები NVIDIA-სთან. ასევე, მომზადდა ცენტრის ფუნქციონირების შესახებ კონცეფციის ბარათი. პროექტის ბიუჯეტი შეთანხმდა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან.

✓ **აქტივობა 3.2.3:** საქართველოს ხელოვნური ინტელექტის სტრატეგიის შემუშავება

სსიპ „საქართველოს ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტოს“ მიერ მზადაა საკოორდინაციო მექანიზმის შესაქმნელად საჭირო შესაბამისი დებულების პროექტი და სხვა თანხმდებელი დოკუმენტაცია; ასევე, მომზადდა წინამოსამზადებელი კვლევა "სხვადასხვა ქვეყანაში ხელოვნური ინტელექტის პოლიტიკის ანალიზი და ეკონომიკური გავლენა სექტორებსა და ინდუსტრიებზე", როგორც ქართულ, ასევე, ინგლისურ ენებზე.

პრიორიტეტი 4: ციფრული ფინანსური სერვისების განვითარება

მიზანი 4: ციფრული ფინანსური სერვისების ბაზრის განვითარების ხელშეწყობა

ამოცანა 4.1: ციფრული ფინანსური სერვისების ბაზარზე კონკურენციის ხელშეწყობა

✓ აქტივობა 4.1.1: მყისიერი გადახდების სისტემის იმპლემენტაცია

მყისიერი გადახდების სისტემის (IPS) დანერგვის პროექტის ფარგლებში წარმატებით დასრულდა სისტემის საწყისი ეტაპის ძირითადი ამოცანები: მომზადდა ტექნიკური მოთხოვნების დეტალური დოკუმენტაცია, გამოცხადდა ტენდერი, რომელიც წარმატებით ჩატარდა, რის შედეგადაც ხელშეკრულება გაფორმდა შერჩეულ ვენდორთან.

შემდგომ ეტაპზე, ვენდორთან მჭიდრო თანამშრომლობით შემუშავდა სისტემის დეტალური მოთხოვნების დოკუმენტი (Inception Report), რაც პროექტის არქიტექტურის, ფუნქციონალისა და ინტეგრაციის ყველა ასპექტს მოიცავს. აღნიშნული დოკუმენტის დამტკიცებით, მყისიერი გადახდების სისტემის დანერგვის პროცესი ოფიციალურად გადავიდა განვითარების (დეველოპმენტის) ფაზაში.

მიმდინარეობს აქტიური კომუნიკაცია კომერციულ ბანკებთან და არასაბანკო საგადახდო მომსახურების პროვაიდერებთან. მათთვის მზადდება მიზნობრივი პრეზენტაციები, რომელთა მიზანია პროექტისადმი ცნობიერების ამაღლება, მათი ჩართულობის გაძლიერება და ტექნიკური დოკუმენტაციის მაქსიმალურად გასაგებ და ხელმისაწვდომ ფორმატში მიწოდება. ეს პროცესი უზრუნველყოფს მათი მზაობის გაზრდას და ამარტივებს მათთვის IPS სისტემაში ინტეგრაციის პროცესს.

პროექტი ვითარდება გაწერილი გეგმის შესაბამისად და ყველა მონაწილე მხარის აქტიური ჩართულობით ხორციელდება.

✓ აქტივობა 4.1.2: მყისიერი გადახდების სისტემის შემდგომი განვითარება

მყისიერი გადახდების სისტემის (IPS) დანერგვის პროექტის მიმდინარეობის პარალელურად, დაიწყო მყისიერი გადახდების სისტემის (IPS)-ის მარკეტინგული და საკომუნიკაციო სტრატეგიის წარმართვისთვის პროფესიონალური საკონსულტაციო კომპანიის დაქირავებისთვის ტენდერზე მუშაობა.

ტენდერის მიზანია შეირჩეს კომპანია რომელიც შეიმუშავებს და განახორციელებს ყოვლისმომცველ მარკეტინგულ, კომუნიკაციურ და მომხმარებლის გამოცდილების (UX) სტრატეგიას საქართველოში ახალი მყისიერი გადახდის სისტემის (IPS) წარმატებული გაშვებისა და დანერგვისთვის.

ამისთვის შემუშავდა მოთხოვნების დოკუმენტი (ToR). აღნიშნული კამპანიის მიზანი იქნება სისტემის ეფექტურად გაცნობა მომხმარებლებისთვის, ბრენდის იდენტობის შექმნა და ფართო

ცნობადობისა და დანერგვის უზრუნველყოფა, რაც ხელს შეუწყობს სისტემის ცნობადობას, მიღებასა და მის ეფექტურ გამოყენებას.

მარკეტინგული კამპანიისა და შესაბამისი კვლევების სამიზნე სეგმენტებად იდენტიფიცირებულია ელექტრონული კომერციის სუბიექტები და ფიზიკური სავაჭრო ობიექტები. მათთვის შემუშავდება სპეციფიკურად მორგებული კომუნიკაციური გზავნილები და არხები, რაც კიდევ უფრო გააძლიერებს და ეფექტურს გახდის IPS-ის დანერგვის პროცესს. ბანკებისა და არასაბანკო გადახდის მომსახურების პროვაიდერებისთვის მომენტალური გადახდის სისტემის დანერგვა გაზრდის კონკურენტუნარიანობას და საშუალებას მისცემს მათ, დააკმაყოფილონ მომხმარებელთა მოლოდინები ინოვაციური პროდუქტების მიმართ. ფინტექ კომპანიებისთვის ეს გახდება პლატფორმა ინოვაციური გადახდის საშუალებების განვითარებისათვის.

✓ აქტივობა 4.1.3: QR კოდის ეროვნული სტანდარტის დანერგვა

შემუშავებულია ეროვნული QR კოდის სტანდარტის დრაფტი, რომელიც გაზიარებული იქნა ბაზრის მონაწილეებთან, საერთაშორისო საბარათე სქემებთან და მსოფლიო ბანკის ექსპერტებთან. მათგან მიღებული იქნა უკუკავშირი. მიმდინარე ეტაპზე განიხილება სტანდარტის პრაქტიკული დანერგვის სხვადასხვა მიდგომა (ცენტრალიზებული/დეცენტრალიზებული) პროცესი გაგრძელდება მყისიერი გადახდის სისტემის დანერგვასთან ერთად.

✓ აქტივობა 4.1.4: საბარათე სისტემებს შორის ურთიერთთავსებადობის მხარდაჭერის მიზნით დოკუმენტის პროექტის მომზადება

განხილული იქნა ურთიერთთავსებადობის მიღწევის რამდენიმე გზა. ბაზრის სტრუქტურის გათვალსწინებით არჩეული იქნა ორი ალტერნატივა, რომელიც საბოლოო განხილვის პროცესშია.

✓ აქტივობა 4.1.5: IPS სისტემის დანერგვა

ვენდორთან ერთობლივად შემუშავდა სისტემის დეტალური მოთხოვნების დოკუმენტები (Inseption Report) და მყისიერი გადახდების სისტემის დანერგვის პროექტი გადავიდა დეველოპმენტის ფაზაში.

✓ აქტივობა 4.1.6: საგადახდო ტარიფების გამჭვირვალობის ზრდის მხარდაჭერის მიზნით დოკუმენტის პროექტის მომზადება

ვენდორთან მჭიდრო თანამშრომლობით განვითარებული იქნა შესაბამისი პროგრამული უზრუნველყოფა, რომლითაც მოხდება ტარიფების და კურსების შეგროვება, დამუშავება და მომხმარებლისათვის ვებ-გვერდის მეშვეობით მიწოდება. შემუშავებულია სხვადასხვა ტიპის კალკულატორი, რომლითაც მომხმარებელი შეძლებს მისი მოთხოვნებისადმი საუკეთესო ვარიანტის არჩევას.

მიმდინარე ეტაპზე მიმდინარეობს პროდუქტის საბოლოო სრული ტესტირება.

პარალელურად შემუშავებულია შესაბამისი დებულების დრაფტი, რომლითაც განისაზღვრება კომერციული ბანკების ვალდებულებები პროექტის გთავლისწინებული ინფრომაციის მოწოდებასთან დაკავშირებით. დრაფტი მიღებული იქნება პროდუქტის სრულყოფილად ტესტირებისა და ხარვეზების გამოსწორების შემდეგ.

ამოცანა 4.2: ფინანსური ტექნოლოგიების მიმართულებით ინოვაციების განვითარების ხელშეწყობა

✓ **აქტივობა 4.2.1:** რეგულირების ლაბორატორიის (regulatory sandbox) საერთაშორისო კონცეფციის ჩამოყალიბება, რომელიც ხელს შეუწყობს ქვეყნებს შორის რეგულატორულ ჰარმონიზაციას/სტანდარტიზაციას

აღნიშნული საკითხი დაფარულია ფინტექ სტრატეგიის დოკუმენტში, რომლის პროექტიც მომზადებულია და უნდა დამტკიცდეს მთავრობის მიერ. რეგულირების ლაბორატორია საქართველოს ეროვნული ბანკის ინიციატივაა, რომელიც ინოვაციური ფინანსური პროდუქტებისა და მომსახურებების სატესტო გარემოში გამოცდის საშუალებას იძლევა. მისი ძირითადი მიზანია ხელი შეუწყოს ფინანსურ სექტორში ახალი ტექნოლოგიებისა და გადაწყვეტილებების დანერგვას, რისკების კონტროლირებად პირობებში შეფასების გზით. მნიშვნელოვანი მიმართულებაა სხვადასხვა ქვეყნების გამოცდილების გაზიარება და მარეგულირებელი სტანდარტების ჰარმონიზაცია. ამ მიზნით რეგულირების ლაბორატორიის ფარგლებში საქართველოს ეროვნული ბანკი აქტიურად იკვლევს და აცხადებს ისეთ პროექტებს, რომლებშიც უცხოური კომპანიების მონაწილეობაც გახდება შესაძლებელი – ადგილობრივი, სეზ-ს დაქვემდებარებული სუბიექტების პარტნიორობით. საერთაშორისო თანამშრომლობისა და ცოდნის გაცვლის მიზნით, საქართველოს ეროვნული ბანკი ჩართულია რიგ ინიციატივებში და პროექტებში სხვა ქვეყნების ცენტრალურ ბანკებთან ერთად, რაც იძლევა საშუალებას შეიქმნას ერთიანი ხედვები რეგულირების მომავალზე და ხელი შეეწყოს სამომავლო ერთობლივ პროექტებს. გარდა ამისა, განიხილება მეზობელ აზერბაიჯანთან ერთობლივი რეგულირების სენდბოქსის შექმნის შესაძლებლობა. ასეთი პლატფორმა რეგიონული მასშტაბით მნიშვნელოვანი ნაბიჯი იქნება ინოვაციების მხარდასაჭერად და მარეგულირებელი გარემოს განვითარებისთვის, რაც გაზრდის ორივე ქვეყნის ინოვაციური ეკოსისტემების მიმზიდველობას. ამ მიმართულებით უკვე შედგა რამდენიმე შეხვედრა და მიმდინარეობს მოლაპარაკება კონკრეტულ დეტალებზე.

- ✓ აქტივობა 4.2.2: რეგულირების ლაბორატორიის მასშტაბების ეროვნული ბანკის მიერ არარეგულირებად სუბიექტებზე გავრცელების მიზნით დოკუმენტის პროექტის მომზადება

საკითხი დაფარულია ფინტექ სტრატეგიის დოკუმენტში, რომლის პროექტიც მომზადებულია და უნდა დამტკიცდეს მთავრობის მიერ. ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ნაბიჯი იქნება იმის მიღწევა, რომ რეგულირების ლაბორატორიის გამოყენების შესაძლებლობა მიეცეთ. არა მხოლოდ სებ-ს დაქვემდებარებულ განმცხადებლებს, არამედ სხვა ტიპის სუბიექტებსაც. ასეთი ცვლილება მნიშვნელოვნად გაზრდის მონაწილე კომპანიების რაოდენობას და დადებითად აისახება როგორც ინოვაციების ხარისხზე, ისე ფინანსურ ბაზარზე ახალი პროდუქტებისა და მომსახურებების განვითარებაზე. ლაბორატორიის გახსნა უფრო ფართო წრისთვის, მათ შორის სტარტაპებისა და ტექნოლოგიური კომპანიებისთვის, შექმნის რეალურ პლატფორმას ცოდნის გაზიარებისა და კონკურენტული, ინოვაციაზე ორიენტირებული გარემოს გასაძლიერებლად. აღნიშნული ინიციატივის განხორციელებაზე აქტიურად მიმდინარეობს მუშაობა, — უკვე შესწავლილია არაერთი საერთაშორისო მაგალითი და საუკეთესო პრაქტიკა, რომლებიც წარმატებით არის დანერგილი სხვა ქვეყნებში. გარდა ამისა, ხორციელდება დაკვირვება სხვადასხვა იურისდიქციებში რეგულირების ლაბორატორიების მოდელებზე, რათა გადმოტანილი იქნეს ოპტიმალური სწავლის მასალა და გამოცდილება ადგილობრივ კონტექსტზე ეფექტურად გატარდეს. აღნიშნული ცვლილება მნიშვნელოვანია არა მხოლოდ ბაზრის მონაწილეებისთვის, არამედ ქვეყნის ფინანსური ეკოსისტემის გრძელვადიანი განვითარების თვალსაზრისითაც.

პრიორიტეტი 5: ციფრული უნარების და ინკლუზიის განვითარება

მიზანი 5: ციფრული განათლების, ციფრული წიგნიერებისა და ინკლუზიის განვითარების ხელშეწყობა

ამოცანა 5.1: საგანმანათლებლო რესურსების განვითარება და ციფრული უნარებისა და ინკლუზიის გაძლიერება

- ✓ აქტივობა 5.1.1: სხვადასხვა საგნის, კომპიუტერული ტექნოლოგიების და პროფესიული განათლების მასწავლებელთა ციფრული უნარების/პროფესიული განვითარების მიზნით გადამზადება

საანგარიშო პერიოდში ა(ა)იპ „პროფესიული უნარების სააგენტომ“ შეიმუშავა ციფრული საგანმანათლებლო კურსი - „ციფრული კომპეტენციები მასწავლებლებისთვის - დონე 2“, რომელიც ხელმისაწვდომია პროფესიული განათლების დისტანციური სწავლების პლატფორმაზე (lms.geoskills.ge) და ღია ყველა დაინტერესებული პროფესიული განათლების მასწავლებლისთვის. კურსი მიზნად ისახავს მასწავლებელთა ციფრული კომპეტენციების განვითარებას. აღნიშნული კურსი ეხმარება პროფესიული განათლების მასწავლებლებს განაგრძონ რეფლექსია საკუთარ ციფრულ კომპეტენციებზე და გამოიყენონ ტექნოლოგიები ყოველდღიურ პრაქტიკაში. კურსი ეფუძნება მასწავლებელთა ციფრული კომპეტენციების ევროპულ ჩარჩო DigCompEdu-სა და SelfieforTeacher-ს და მასში განსაზღვრულ B1-B2 დონეს.

პროფესიული უნარების სააგენტოს შემუშავებული აქვს ციფრული საგანმანათლებლო კურსი - „ციფრული კომპეტენციები მასწავლებლებისთვის - დონე 1“, რომლის მიზანია მასწავლებლების მხარდაჭერა ციფრული ტექნოლოგიების გამოყენების საწყის ეტაპზე.

სსიპ „მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის“ მიერ შექმნილია ტრენინგ-მოდული:

1. ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება სწავლა-სწავლების პროცესში და გადამზადებულია საპილოტე ჯგუფის სხვადასხვა საგნის 29 მასწავლებელი;
2. შემუშავებულია ტრენინგ-მოდული კომპიუტერული ტექნოლოგიების მასწავლებლებისთვის.

2025 წლის ივლისის მდგომარეობით, სრულად დისტანციურად ხორციელდება შემდეგი დაწესებულებების პროფესიული მომზადების/პროფესიული გადამზადების პროგრამები:

1. შპს სქილვილი (10 პროგრამა-დაემატა 2024 წელს);
2. შპს თენექსი (2 პროგრამა-დაემატა 2025 წელს).

მოცემული პროგრამები არ გასცემენ კონკრეტული კვალიფიკაციის დამადასტურებელ დოკუმენტაციას. სწავლის დასასრულს, გაიცემა სერტიფიკატი.

2025 წელს, სახელმწიფო დაფინანსებით გაგრძელდა ზრდასრულთა განათლების სისტემის განვითარების პროცესი, რაც გულისხმობს მრავალფეროვანი პროგრამების დანერგვას, დაფინანსების უზრუნველყოფას, სერვისების პოპულარიზაციას, ახალი და მოქნილი პროცედურების შექმნას. პროფესიული მომზადება/გადამზადების პროგრამების მასშტაბის გაზრდის მიზნით, სააგენტო დაინტერესებულ ორგანიზაციებს სთავაზობს საკონსულტაციო მომსახურებას, რომელიც გულისხმობს პროგრამის შემუშავების მხარდაჭერას. სააგენტოს სერვისები მხოლოდ საკონსულტაციო სერვისით არ შემოიფარგლება, იგი ასევე უზრუნველყოფს პროფესიული მომზადება/გადამზადების პროგრამებზე სახელმწიფო დაფინანსებას.

2025 წელს არსებულ სერვისებს დაემატა კომპანიის ინსტრუქტორების სწავლა-სწავლების მეთოდებზე ტრენინგი და სასწავლო პროცესის მხარდაჭერის კომპონენტი. 2025 წლის 6 თვის განმავლობაში ინფორმაციის და კომუნიკაციის ტექნოლოგიების მიმართულებით სისტემას დაემატა 12 ახალი პროფესიული მომზადება/გადამზადების პროგრამა.

ამასთანავე, სსიპ „განათლების მართვის საინფორმაციო სისტემის“ მიერ მოწოდებული მონაცემების თანახმად, საანგარიშო პერიოდში ინფორმაციის და კომუნიკაციის ტექნოლოგიების მიმართულებით მომზადებულ/გადამზადებულ პირთა რაოდენობა შეადგენს 516-ს.

გარდა ამისა, პროფესიული უნარების სააგენტო მუშაობს პროფესიული განათლების მასწავლებლის მომზადების პროგრამასა და მის შემადგენელ მოდულებზე, რომელთაგან ერთ-ერთია „განათლების ტექნოლოგიები და სასწავლო რესურსების განვითარება.“ მოდული მიზნად ისახავს მოამზადოს პროფესიული განათლების მასწავლებელი, რომელსაც ექნება სწავლა-სწავლების პროცესში ციფრული ინოვაციების დანერგვისა და გამოყენების კომპეტენციები. მოდულის ფარგლებში მსმენელი შეისწავლის განათლების ტექნოლოგიების თეორიულ ჩარჩოებს, თანამედროვე სწავლა-სწავლების მიდგომებს, სასწავლო პროცესში ციფრული ტექნოლოგიების გამოყენებასა და ინკლუზიური საგანმანათლებლო რესურსების შექმნას აკადემიური კეთილსინდისიერების დაცვით.

აღნიშნული პროგრამა დამტკიცდება მიმდინარე წელს და 2026 წლიდან ყველა პროფესიული განათლების მასწავლებლისთვის სავალდებულო იქნება მისი გავლა (გარდა იმ შემთხვევისა, თუ მოქმედი მასწავლებელი, შესაბამისი პროცედურის დაცვით, დაადასტურებს პროგრამის სწავლის შედეგების შესაბამის კომპეტენციას).

✓ **აქტივობა 5.1.2:** პერსონალურ მონაცემთა დაცვის თანამშრომელთა გადამზადება ციფრული მმართველობის მიმართულებით

ტრენინგები ჩატარდა სამ ნაკადად და გადამზადდა სამსახურის 46 თანამშრომელი.

✓ **აქტივობა 5.1.3:** „Do IT with the EU“ პროგრამის განხორციელება

საანგარიშო პერიოდში, სსიპ „საქართველოს ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტო“ დაასრულა პროექტის "Do IT with the EU" განხორციელება, რომელიც უზრუნველყოფდა საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისი IT უნარების განვითარებას და ამავდროულად, ზრდიდა მონაწილეთა დასაქმების შესაძლებლობებს როგორც ადგილობრივ, ისე გლობალურ ბაზარზე.

პროგრამის სერტიფიცირების კომპონენტის ფარგლებში, 32 კურსზე სწავლება წარმატებით დაასრულა 50-მა ჯგუფმა. ჩარიცხული 1,048 მონაწილიდან ტრენინგი წარმატებით გაიარა 887-მა (85%). მათ შორის, 654-მა მიიღო საერთაშორისო სერტიფიცირების გამოცდის ვაუჩერი, ხოლო 579-ი გავიდა გამოცდაზე. მათგან 340-მა მონაწილემ მიიღო საერთაშორისო სერტიფიკატი.

პროგრამის დასაქმების კომპონენტის ფარგლებში, სულ ჩაერთო 433 კანდიდატი, რომელთაგან 285-მა წარმატებით დაასრულა ტრენინგი 5 სპეციალიზებულ მიმართულებაში, თბილისში: Software Engineering; Machine Learning Engineering; Data Engineering; Cyber Security Engineering; DevOps Engineering; ხოლო რეგიონებში კი შემდეგ მიმართულებებზე: IT Business Analysis; Software Testing; Java Development; Business Analysis; Project Management და Business Intelligence.

ტრენინგის დასრულების შემდეგ, ყველა წარმატებულმა მონაწილემ გაიარა 20-საათიანი კარიერული განვითარების კურსი, რომელსაც უძღვებოდნენ წამყვანი საერთაშორისო ტექნოლოგიური კომპანიების ქართველი თანამშრომლები (მაგ., Google, T-Mobile, Accenture). აღნიშნულ ტრენინგში მონაწილეობა მიიღო EPAM-ის რეკრუტერმაც, რომელმაც მონაწილეებს გაუზიარა კანდიდატების შერჩევის პროცესში არსებული მოთხოვნები და დამსაქმებლის მოლოდინები. უშუალოდ დასაქმების შესახებ მონაცემები გახდება ცნობილი მოგვიანებით.

✓ **აქტივობა 5.1.4:** „Do IT in Georgia: პროგრამის ფარგლებში, 5000 IT სპეციალისტის მომზადება

2025 წლის მაისში, პროგრამის ფარგლებში, ახალ, მესამე ნაკადზე, დარეგისტრირდა უპრეცედენტო რაოდენობის 19,526 აპლიკანტი (მათ შორის, 8,221 - პროგრამირების, 6,382 - დიზაინის, 4,923 - მართვის მიმართულებით). სულ, 11 ტრენინგ პროვაიდერის 56 კურსზე ჩაირიცხა 1000 საუკეთესო ქულის მქონე პირი.

"Code IT ტექნოპარკებში" პროექტის ფარგლებში კი, საანგარიშო პერიოდში, ჩატარდა ორი ახალი მოდული, რომელზეც მონაწილეობის მისაღებად სულ შეირჩა 145 მოსწავლე. კურსები წარმატებით დაასრულა და სერტიფიკატი მიიღო 50-მა მოსწავლემ.

2025 წლის სექტემბრიდან, ორივე პროგრამაზე იგეგმება აპლიკანტების ახალი ნაკადის მიღების გამოცხადება.

- ✓ **აქტივობა 5.1.5:** საქართველოს ყველა ტექნოპარკში ICT განათლების ხელშეწყობი პროექტების განხორციელება (ტექნოლოგიური კვირეულები, ტექნოლოგიური ბანაკები, სატრენინგო კურსები, ვორქშოპები)

საქართველოს ყველა ტექნოპარკში ინოვაციური და ტექნოლოგიური მეწარმეობის განვითარებისა და განათლების ხელშეწყობ 184 ღონისძიებაში მონაწილეობა მიიღო 2442-მა ბენეფიციარმა.

- ✓ **აქტივობა 5.1.6:** სკოლამდელი განათლების დაწესებულებების აღსაზრდელებში ინფორმაციის კრიტიკული გააზრების, ინტერნეტის უსაფრთხო მოხმარებისა და ბავშვთა ონლაინ დაცვისთვის საჭირო უნარ-ჩვევების განვითარების მიზნით აღმზრდელ-პედაგოგებისა გადამზადება

სკოლამდელი განათლების დაწესებულებების აღსაზრდელებში ინფორმაციის კრიტიკული გააზრების, ინტერნეტის უსაფრთხო მოხმარებისა და ბავშვთა ონლაინ დაცვისთვის საჭირო უნარ-ჩვევების განვითარების მიზნით, კომუნიკაციების კომისიის მიერ განხორციელდა თვისებრივი კვლევა და შემუშავდა რეკომენდაციები.

- ✓ **აქტივობა 5.1.7:** ზოგად განათლებაში მედია და ინფორმაციული წიგნიერების კომპეტენციების საგნობრივი ინტეგრირებისა და მედიაწიგნიერების, როგორც ცალკე საგნის, სწავლებისადმი ინტერესის გაზრდის ხელშეწყობის მიზნით მასწავლებლებელთა გადამზადება

ზოგად განათლებაში მედიაწიგნიერების და ციფრული წიგნიერების კომპეტენციების განვითარებისთვის, კომუნიკაციების კომისიის მიერ უკვე გადამზადებულია 2300 მასწავლებელი (65%), ციფრული წიგნიერების და ინტერნეტის უსაფრთხო გამოყენების მოდულებით გადამზადებულია საქართველოს 16 მუნიციპალიტეტის 240 სოფლის 3000 მასწავლებელი (30%), ხოლო კომპიუტერული მეცნიერებების და კრიტიკული აზროვნების სწავლების ხელშეწყობისთვის, "გამარჯობა, რუბის" რესურსით გადამზადებულია კომპიუტერული ტექნოლოგიების დაწყებითი კლასების 1000 მასწავლებელი (40%).

- ✓ **აქტივობა 5.1.8:** პროფესიულ და უმაღლეს საგანმანათლებლო პროგრამებში მედია და ინფორმაციული წიგნიერების ინტეგრირება

საანგარიშო პერიოდში, პროფესიული უნარების სააგენტომ, პროფესიული განათლების საფეხურზე განახორციელა შემდეგი კვლევები, რომელთა მეშვეობითაც განათლების აღნიშნულ საფეხურზე არსებული საჭიროებების იდენტიფიცირება მოხდა: მოკლევადიანი და გრძელვადიანი პროგრამების კურსდამთავრებულთა კმაყოფილების კვლევა (2023 წლის კოჰორტა), ადგილობრივი შრომის ბაზრის კვლევა, ინტეგრირებული პროგრამების საჭიროების კვლევა, ასევე შემუშავების პროცესშია პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამების განმახორციელებელი დაწესებულებების წინაშე არსებული გამოწვევებისა და საჭიროებების კვლევა.

კომუნიკაციების კომისიის მიერ პროფესიულ და უმაღლეს საგანმანათლებლო პროგრამებში მედია და ინფორმაციული წიგნიერების ინტეგრირების მიზნით, განხორციელდა საჭიროებების კვლევა და შემუშავდა შესაბამისი სამოქმედო გეგმები (100%).

უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებისთვის შემუშავდა მედიაწიგნიერების სასწავლო პროგრამა (გზამკვლევი) და განახლდა სილაბუსი. გადამზადდა 5 პარტნიორი უნივერსიტეტის აკადემიური პერსონალი (ორდღიანი ტრენინგი - TOT). განხორციელდა მედიაწიგნიერების 3 სემინარი პარტნიორი უნივერსიტეტების სტუდენტებისთვის.

უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებისთვის შემუშავდა მედიაწიგნიერების სასწავლო პროგრამა (გზამკვლევი).

✓ **აქტივობა 5.1.9:** ციფრული მხარდაჭერის პროგრამის განხორციელება სოფლად მცხოვრები, სოციალური და ეთნიკური უმცირესობების, სპეციალური საჭიროებისა და შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების ჩართულობით

2025 წლის იანვარი-ივნისის ჩათვლით, კომუნიკაციების კომისიის მიერ ჩატარდა 170 სემინარი, რომელშიც მონაწილეობდა 2500 ადგილობრივი მოსახლე. აქედან, 60% იყო ქალი ბენეფიციარი, 25% - 60 წელს გადაცილებული ასაკის მონაწილე, ხოლო 11 შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირი.

✓ **აქტივობა 5.1.10:** სოციალურად დაუცველი ოჯახების ციფრულ მოწყობილობებზე და ინტერნეტ სერვისებზე წვდომის ხელშეწყობი დახმარების მექანიზმების შესახებ საერთაშორისო გამოცდილების კვლევა

უნივერსალური სატელეკომუნიკაციო მომსახურების დანერგვის მიზნით, ევროპის ქვეყნების გამოცდილების გათვალისწინებითა და ევროკავშირის ელექტრონული კომუნიკაციების კოდექსის (2018/1972 დირექტივის) შესაბამისად, მომზადებულია კანონის პროექტი "ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ საქართველოს კანონში ცვლილებების შეტანის შესახებ". უნივერსალური მომსახურების დანერგვის მიზანია უზრუნველყოს მოსახლეობისათვის, მათ შორის სოციალურად დაუცველი ოჯახების სატელეკომუნიკაციო მომსახურებების ეკონომიკური და ფიზიკური ხელმისაწვდომობა, აღნიშნული ასევე მოიცავს შშმ პირების ელექტრონული კომუნიკაციების მომსახურებებზე წვდომის უზრუნველყოფის მიმართულებას. მიმდინარეობს დონორის მოძიება კვლევის განსახორციელებლად

✓ **აქტივობა 5.1.11:** ციფრული მხარდაჭერის პროგრამის განხორციელებით, სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება ციფრული წიგნიერების და ინტერნეტის უსაფრთხო გამოყენების შესახებ

2025 წლის იანვარი-ივნისის ჩათვლით, კომუნიკაციების კომისიის მიერ ჩატარდა 170 სემინარი ციფრულ წიგნიერებასა და ინტერნეტის უსაფრთხო გამოყენებაში, რომელშიც მონაწილეობდა 2500 ადგილობრივი მოსახლე. ციფრული მხარდაჭერის პროგრამის ფარგლებში, რომელსაც კომუნიკაციების კომისია 2022 წლიდან ახორციელებს სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის ინტერნეტის მიზნობრივად გამოყენების და ციფრული წიგნიერების ხელშეწყობის მიზნით, სულ ჩატარებულია 630 სემინარი, რომელშიც მონაწილეობა მიიღო 8600-მა ადამიანმა.

✓ აქტივობა 5.1.12: ევროკავშირის გაფიცრულების პროექტის ფარგლებში მცირე და საშუალო საწარმოებთან საინფორმაციო შეხვედრების ჩატარება

2025 წლის ორ კვარტალში გამართულ საინფორმაციო შეხვედრებში ჩართული იყო 217 მეწარმე სუბიექტი. მცირე და საშუალო საწარმოების გაციფრულების მხარდაჭერის პროექტი შეჩერდა ევროკავშირის მხრიდან მიმდინარე წლის 31 ოქტომბრის ჩათვლით.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

1.1.5 აქტივობის „უნივერსალური მომსახურების მიმწოდებელი კომპანიის გამოსავლენად აუქციონის გამართვის წესის, წმინდა ხარჯების გაანგარიშების და კომპენსირების მეთოდოლოგიის შესახებ კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების შემუშავება და დამტკიცება“ - ფარგლებში საკითხის გაგრძელება დამოკიდებულია შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელებაზე;

1.1.8 აქტივობის „მობილური და ფიქსირებული საცალო და შესაბამისი საბითუმო ბაზრების კვლევის ჩატარება და მისი შედეგებიდან გამომდინარე, მნიშვნელოვანი საბაზრო ძალაუფლების მქონე ოპერატორებისთვის შესაბამისი სპეციფიკური ვალდებულებების განსაზღვრა“ სრულად განხორციელების მიზნით, 2025 წლის დასაწყისიდან კომპლექსური კვლევის II ეტაპი დაიწყო. აღნიშნული ეტაპი ერთის მხრივ, მოიცავს იმ საბითუმო ბაზრების კვლევას, რომელიც პირველ ეტაპზე ფიქსირებული ფართოზოლოვანი ინტერნეტის საცალო ბაზრის კვლევის შედეგად გამოვლინდა, როგორც პოტენციურად რეგულირებას დაქვემდებარებული ბაზარი და საჭიროებს სიღრმისულ შესწავლას (გაიარა სამი კრიტერიუმის ტესტი). აღნიშნული ბაზრებია საკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურასთან დაშვების საბითუმო ბაზარი და IP ტრანზიტის საბითუმო ბაზარი. მეორეს მხრივ კი მოიცავს გამოყოფილი სიმძლავრის ინტერნეტ მომსახურების შეთავაზებების მქონე იურიდიული პირი აბონენტების საცალო და საჭიროების შემთხვევაში შესაბამისი საბითუმო ბაზრ(ებ)ის კვლევას და ასევე, ყველა იმ შესაბამისი ბაზრის ანალიზს, რომელიც ამჟამად რეგულირდება საქართველოში (ესენია: მოძრავი და ფიქსირებული საკომუნიკაციო ქსელის ოპერატორის ძირითადი ქსელის საკომუტაციო ტერმინალურ ელემენტებთან დაშვებისა და ურთიერთჩართვის (სატელეფონო ზარების წამოწყების/დასრულების) საბითუმო ბაზარი; არასტანდარტული სახის (ე.წ. Bulk) მოკლე ტექსტური შეტყობინებების მომსახურების ბაზარი; სპილენძის სააბონენტო სახაზო-საკაბელო წყვილებთან დაშვების საბითუმო ბაზარი(ამ უკანასკნელის დერეგულაცია) შესაბამისად, ზემოაღნიშნული აქტივობა დასრულდება 2027 წლის მე-3 კვარტალში, 2024 წლის მე-4 კვარტლის ნაცვლად. 1 1.1.13 აქტივობის „საცალო და საბითუმო როუმინგული სერვისების რეგულირებისთვის კანონქვემდებარე ნორმატიული

¹ 2024 წლის მე-4 კვარტლის პერიოდისთვის დაგეგმილი იყო და მოიზარებოდა კომპლექსური კვლევის პირველი ეტაპის განხორციელება, რაც შესრულდა კიდევ განსაზღვრულ ვადაში. რეალურად ახლა აქტივობის შინაარსი განივრცო სრული სახით(დაემატა II ეტაპი) და შესაბამისად, ახალი ვადა განისაზღვრა.

აქტების შემუშავება და დამტკიცება“ - საკითხის გაგრძელება დამოკიდებულია "ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ" საქართველოს კანონში ცვლილებაზე.

ამოცანა 2.1: ციფრული მმართველობის ძირითადი ხელშემწყობი მექანიზმების გაძლიერება; აქტივობა 2.1.6: ტელემედიცინის სერვისების დანერგვა პირველადი ჯანმრთელობის დაცვის (პჯდ) დაწესებულებებში

მიმდინარეობს ტელემედიცინი სერვისების პილოტირება 50 სოფლის ამბულატორიაში. „საქართველოში კოვიდ-19 პანდემიის ნეგატიური შედეგების შემცირება ტელემედიცინისა და ციფრული ჯანდაცვის საშუალებით“ პროექტის ფარგლებში, დამატებით 60 სოფლის ამბულატორია უკვე აღიჭურვა ტელემედიცინის აპარატურით და მიმდინარეობს სამედიცინო პერსონალის ტრენინგი.

მთავარი გამოწვევები მოიცავს სოფლად სამედიცინო პერსონალის მწირ კომპიუტერულ უნარჩვევებს (დაბერების მაღალი მაჩვენებლის გათვალისწინებით) და ციფრული ჯანდაცვის ცნობიერების დაბალ დონეს. ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის მხარდაჭერით მიმდინარეობს ტელემედიცინის გამოყენებისა და დანერგვისთვის საჭირო სახელმძღვანელოებისა და გადახდის მეთოდების შემუშავება. აღნიშნული დიდ გავლენას იქონიებს სოფლად ციფრული ტექნოლოგიების დანერგვის წარმატებაში და ექიმების მოტივაციის ამაღლებაში.

2.1.4: "Digital Identity Wallet"-ის სისტემის დანერგვა, გამოწვევას წარმოადგენს წინასწარი შერჩევის ეტაპის გახანგრძლივება პრეტენდეტების მიერ წარმოდგენილი საჩივრების გამო.

ამასთან, მსოფლიო ბანკთან დაწყებული „Log-in Georgia“ პროექტი გრძელდება 2027 წლის ბოლომდე. შესაბამისად, 5.1.11 აქტივობა „ციფრული მხარდაჭერის პროგრამის განხორციელებით, სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება ციფრული წიგნიერების და ინტერნეტის უსაფრთხო გამოყენების შესახებ“ 2025 წლის IV კვარტლის ნაცვლად გაგრძელდება 2027 წლის ჩათვლით.

მთავარი გამოწვევები უკავშირდება რიგი აქტივობების დაგეგმილ ვადებთან შედარებით გადავადებას, ევროკავშირის მოლაპარაკებების შეფერხებას თუ მათი მხრიდან დაფინანსების შეჩერების გამო გარკვეული პროექტების შეფერხებას (მაგ., მცირე და საშუალო საწარმოების გაციფრულების მხარდაჭერის პროგრამა, თანამგზავრული ტექნოლოგიების განვითარება) და იმ აქტივობების შეყოვნებას, რომლებიც დამოკიდებულია საკანონმდებლო პაკეტების მიღებაზე, ასევე საერთაშორისო პარტნიორებთან მოლაპარაკებებისა და შეთანხმებების დასრულებაზე. აღნიშნული შესაძლოა ზრდიდეს სტრატეგიის ზოგადი მიზნებისა და ამოცანების დაგვიანებული შესრულებისა და მათი ეფექტიანობის შემცირების რისკს, ასევე შესაძლოა შეაფერხოს კონკურენციისა და ბაზრის განვითარების პროცესი. არსებული გამოწვევების დასაძლევად მნიშვნელოვანია საერთაშორისო მოლაპარაკებების პროცესის გააქტიურება, საკანონმდებლო პროცესების დაჩქარება, პარალელურად ალტერნატიული რესურსების მობილიზება.

დანართი - კონსოლიდირებული სტატუს ანგარიში